BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL 12 EKİM 1985 SAYI: 288

«Konuşan Türkiye»

DEMİREL "susan değil konuşan bir Türkiye" istiyormuş. Böylesine alicenap "demokratlık" pek çoklarını dehşetli duygulandırıp coşturuyor. Demokrasi mücadelesinde Demirel'e ve onun DYP'sine yakıştırılan misyon daha bir abartılıyor. Demirel ve erkanı, sanki doğuşlarından beri birer demokrasi mücahidi imişlercesine göklere çıkartılıyorlar.

Acaba Demirel'in "konuşan Türkiye"den muradı nedir? Daha doğrusu "Türkiye"den muradı nedir?

Bu "Türkiye"nin içinde işçi sınıfı var mı? İşçiler fiilen ortadan kaldırılan grev haklarını, her türlü kısıntıdan azade olarak ve genel gerev hakkıyla birlikte yeniden elde etmek için konuşsunlar mı?

Aynı Türkiye'nin içinde işçi sınıfının ideolojisini savunanlar, onun siyasi hareketini temsil edenler var mı? Yani işçilerin sömürü ve baskıdan kurtulmaları için mücadele edenler, bunun için üretim araçlarının özel mülkiyetine son vermeyi öngörenler ve emekçi insanların sosyal kurtuluşlarının gerçekleşeceği sömürüsüz ve baskısız bir Türkiye hedefleyenler de alenen konuşsunlar, kendi görüşlerini savunsunlar mı?

Demirel'in Türkiye'si içinde Kürdistan ve Kürt halkı var mı? Kürt halkının Türklerden ayrı bir ulus oluşturduğu, her ulus gibi Kürtlerin de kendi bağımsız devletlerini kurmak istemelerinin çok doğal bir hak olduğu, Kürt ulusunun kendi dilinde konuşmak, yazmak, dinlemek, kendi kültürünü geliştirmek, kendi dilinde eğitim yapmak vb. istediği, bütün bunların, Demirel'in savunduğu "Batı demokrasisi"nin en temel unsurları olduğu serbestçe savunulsun mu?

Demirel'in Türkiye'sinde diğer emekçilere, çalışan yığınlara yer var mı? Örneğin öğretmenler konuşsunlar mı? Kendilerinin de sendikal örgütlenme haklarına sahip olduklarını, "Batı"lı meslektaşlarının en çok şaşırdıkları konulardan birinin, Türkiye'de öğretmenlerin değil sendikal, dernek vasıtasıyla bile örgütlenmelerinin yasaklanmış olduğunu dile getirsinler mi? Topraksız ve az topraklı emekçi köylüler, "biz de geçinecek kadar toprak ve tarım aracı istiyoruz. Biran önce toprak ve tarım reforumu yapılmalı" diye seslerini yükseltsinler mi?

Aslında bu soruları Demirel'e değil, ondan demokratlık bekleyenlere, ona demokrasi mücadelesinde misyonerlik vehmedenlere sormak lâzım. Çünkü Demirel ne yaptığını, ne kadar demokrat olduğunu ve olması gerektiğini gayet iyi biliyor.

Bir kere daha altını çiziyoruz: Demirel'in "konuşan Türkiye"den muradı hemen münhasıran "konuşan Demirel"dir, kendi konuşmasına, yani örgütlü siyasi yapısına konulmuş olan yasağın kaldırılmasıdır. Bunu çıplak söylemek ve talep etmek bir hayli hödükçe ve apolitik kaçtığından, Demirel "konuşan Türkiye" demagojisinin arkasına saklanmaktadır. "Bu kadarı haksızlık oluyor" denecekse hiç kuşku duyulmasın ki Demirel'in "Türkiye"si sadece varlıklı kesimlerin Türkiye'sidir, burjuvazinin Türkiye'sidir, büyük toprak sahiplerinin, asker-sivil büyük baş bürokratların Türkiye'sidir, kısacası egemen sınıf ve tabakaların Türkiye'sidir!.. Demirel'in konuşmasını istedikleri de sadece ve sadece bunlardır. Şu anda bu kesimin içinde kısıtlı olan bir tek kendisidir, diğerleri uluorta her zaman konuşmaktadırlar. Ve kendisine konan yasak kalktığında, Demirel için bütün Türkiye konuşuyor hale gelecektir!

Türkiye'nin insanları –konuşmasına icazet verilen bazı imtiyazlı kesimlerin temsilcileri dışında– 12 Eylül 1980'den beri susturulmak ve susta durdurulmak için olmadık zorbalıklara maruz bırakılmışlardır. Buna rağmen konuşanlar, Cunta'nın kanunları dışına çıkarak demokrasiyi savunanlar, seslerini duyuranlar olmuştur. Demirel bunlardan hangisine arka çıkmıştır? Yahut tüm dünyanın –hatta ABD'li kongre üyelerinin– tepkisini çeken bir Barış Derneği davası hakkında, demokrasi havarisi kesilen Demirel tek bir kelime etmiş midir?

Ya aydınlar dilekçesi?!.. İşte konuşmaksa, konuşmak... Hem de öyle pek "keskin" de değil, anayasaya, yasalara uygun, demokratik hak ve özgür-

lüklerin savunulması sözkonusu olduğunda ilk akla gelecek, ilk söylenecek sözler. Demokrasi sözü edildiğinde konuşulacak, konuşulması gereken ilk konular, öyle ki onların da sözü edilmedi miydi, konuşma "konuşma" olmaktan çıkar. Hani, nerde konuşma meraklısı Demirel? Tek kelime söyledi mi Aydınlar Dilekçesi için?

Onun işbaşındayken, "muktedir tek adam" iken de ne biçim bir "konuşan Türkiye" istediğini, bu dediğinden ne murat ettiğini iyi biliyoruz.

İlk Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kanunu, gerçi 12 Mart döneminin eseridirler ama Demirel'in AP'li milletvekillerinin parmak kaldırmaları sayesinde kanunlaşmıştır. Ve DGM'ler hemen münhasıran *SUSTURMAK* için faaliyet göstermişlerdir. Kimleri? Demirel'in konuşmasını istedikleri dışında kalanları, yani işçileri, sendikacıları, sosyalistleri, en temel demokratik hak ve özgürlükleri savunanları, kısacası o zamanlar mevcut kısıtlı demokrasiyi daha geliştirmekten başlayıp, daha ileri toplumsal hedef ve düzenleri savunanları *SUSTURMAK* için. Öyle ki sırf yazdığı ve konuştuğu için pekçok insan DGM'ler kanalıyla hapse mahkum olmuş ya da Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılana kadar bu mahkemelerde sürünmüşlerdir. DGM'lerin kapatılması için yürütülen demokratik mücadelenin önünde en çok direnenlerden birisi de Demirel olmuştur.

DGM'ler dışında, 12 Eylül 1980 öncesinde insanların konuşmaması, konuşmalarının engellenmesi için ne kadar mevzuat ve yol varsa Demirel hepsine başvurmuş, hepsini savunmuştur. Bu kadarı da yetmemiştir ve Demirel 1961 Anayasası'nın ellerini kollarını bağladığından devamlı yakınmıştır. Ve daha da beteri, bazı insanların "fiilen" ve ebediyen konuşmaktan men edilmelerinde suç ortaklığı yapmıştır. MC hükümeti kanalından Türkeş'le yapılan işbirlikleri bunun somutudur. Bu dediğimizden Demirel'in, Türkeş'i bazılarını ebediyen sustursun diye koalisyona aldığı anlamı çıkmaz. Demirel önceleri sırf parlamentoda çoğunluk sağlamak gibi "masum" bir amaçla Türkeş'i yanına almış olsa bile, 12 Eylül 1980 gününe kadar onu koltuğunun altından ayırmamıştır. Oysa Türkeş'in performansı o dönemde gün gibi ortadaydı. Bugün Cunta'nın mahkemelerinin dahi yıllarca hapiste tutmak zorunda kaldığı bu azılı katilin, o dönemlerde katledilen pekçok demokratın, ilericinin, sosyalistin idam fermanını kendi eliyle imzaladığını dünya alem biliyordu. Buna rağmen Demirel bu en kestirme ve en etkili "susturucu"yu kullanmaktan hiçbir zaman geri durmadı.

Madem ki, demokratlığı böylesine kendinden menkul ve böylesine iğretidir, Demirel'den uzun uzun söz etmeye gerek var mı?

Var! Şundan ki: Demirel'in kendinden menkul demokratlığı bir takım işgüzarlar aracılığıyla *MENKIBE* haline getiriliyor. Emekçi halk ve onların temsilcilerine demir perdeyle kapatılmış siyaset sahnesi, burjuva siyasetleri ve siyasetçileri için tedricen aralandıkça, demokrasi mücadelesi sadece bu aralıktan içeriye girmelerine müsaade edilenlere inhisar ettirilmeye, öyle görülüp, öyle gösterilmeye başlıyor. Böyle olunca da Evren'in şahsında somutlanan, ama Özal vasıtasıyla kamufle edilmeye çalışılan mevcut faşist despotluğa karşı, soyut demokrasi türküleri çağıranlar, geçmişteki tüm günahlarından arındırılıp, demokrasi ermişleri mertebesine yüceltiliyorlar. Ve en tehlikelisi, yığınlara, demokratik hak ve özgürlüklerin esas sahiplerine, ("hafıza-i beşer nisyanla malüldür"!) onları böyle takdim ediyorlar. Alternatifsiz kalmış, daha doğrusu kendi esas alternatifiyle yeterli bağı ve ilişkiyi oluşturmamış yığınların bir kere daha gözlerini boyuyorlar, onları bir sefer daha müseccel demokrasi düşmanlarının peşine takmanın yoluna bakıyorlar.

Demirel'in meşhur lâfıdır: "Dün dündür, bugün bugün!" Neden Demirel de değişmiş olmasın? Neden 12 Eylül darbesinden bu yana geçen 5 yıl sonunda o da demokrasinin kıymetini anlamış, onu yürekten savunur hale gelmiş olmasın?

Öyle olsa ne âlâ da, gördük böylesini kanıtlayacak tek gösterge yok. Aksine tüm belirtiler, Demirel'in, eski Demirel'den farklılaşmadığı doğrultusunda.

Kaldı ki böylesi de doğal. Çünkü Demirel'in değişmesi, gerçekten demokrat olması için maddi bir neden yok. Bu nedenle de onunla demokrasi cephesi içinde, Evren'e karşı ortak mücade verebilmenin toplumsal ortamı yok.

Böyle bir ortam bugün yok ise ilerde hiç mi olmaz?

Hep aynı şeyi söyledik: Burjuva demokrasisini içtenlikle savunanlarla birlikte mücadele verilebilir. Hatta faşizmin altedilebilmesi için böylesi bir işbirliği ilkesel olarak zorunludur. Ama bunun gerçekleştirilebilmesi için 1) Demokratik hak ve özgürlüklere en çok ihtiyacı olan emekçi yığınların, özellikle de işçi sınıfının, bu uğurdaki mücadeleyi yığınsal boyutlarda kotarıp yürütüyor olması; 2) Bu gelişmeden etkilenen burjuva siyasetlerin, kitlelere ters düşmemek, onların en azından oy desteğini kaybetmemek için somut demokratik hak ve özgürlükleri açıkça savunur hale gelmeleri, bunlar uğrunda mücadeleyi göze almaları *ŞARTTIR*. Bu şartlar gerçekleşmedikçe, bizler bu şartların ilki için var gücümüzü sarfetmedikçe, somut hedefleri dile getirmeksizin, soyut demokrasi teraneleriyle yetinen —ve demokrasi düşmanlığı sicilli— burjuva siyasetleri demokrasi saflarında görmek ilk başta kendimizi aldatmak demektir.

(Devamı 11. sayfada)

Sosyal Demokrasi ve Bilimsel Sosyalizm (VIII)

Ahmet Kaçmaz

Yazı dizimizin bir önceki sayımızda yayınlanan bölümünde, kapitalist ülkelerde toplumsal zenginliklerin nasıl bir dağılım ve birikim süreci gösterdiğini kısaca gözden geçirmiş ve sosyal demokrat hükümetlerle bu süreç arasında *BELİRLEYİCİ* bir bağıntının bulunup bulunmadığını irdelemeye başlamıştık. Bu bölümde aynı sürecin niteliğini ortaya koyan bir önemli olguya, *ARTI-DEĞER*'deki gelişmelere kısaca göz attıktan sonra sosyal demokratlarla toplumsal üretimin yeniden bölüşümü arasındaki ilişkiyi incelemeye devam edeceğiz.

ARTI-DEĞER ORANINDAKİ DEĞİŞMENİN ANLAMI

Gelişkin kapitalist ülkelerde toplumsal üretimin ve zenginliklerin yeniden bölüşümü ve birikimi sürecinin nasıl bir seyir izlediğine ışık tutan önemli göstergelerden biri de, bilindiği gibi *ARTI-DEĞER ORANINDAKİ DEĞİŞMELERDİR*. 20. yüzyıla damgasını vuran en önemli gelişmelerden sayılan "Bilimsel ve Teknolojik Devrim" sayesinde emeğin üretkenliği dünya ölçeğinde sürekli artma göstermiştir ve göstermeye devam etmektedir. Gelişkin kapitalist ülkeler, önceden gelişmiş sanayilere sahip olmanın verdiği avantajlarla –ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında meydana gelen yeni uluslararası ilişkilerin, yeni sömürgeci metodların da katkılarıyla– üretimde teknoloji yoğun yöntemlerin kullanılmasında ve geliştirilmesinde azımsanmayacak imkanlara sahip olmuşlardır. Sonuçta, bu ülkelerde emeğin üretkenliği, sosyalist ekonomilerdeki gibi düzenli ve hızlı olmasa bile, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana geçen sürede devamlı artmıştır.

Kapitalist üretimde prodüktivite artışının getirdiği çok önemli sonuçlardan birisi, bilindiği gibi nispi artı-değerin artmasıdır. Çünkü prodüktivitedeki her artış, işçinin, işgücünü yeniden üretmek için sarfettiği geçim maddelerinin toplam değerinde bir azalmayı beraberinde getirir. Böylece işgücünün değeri –ve dolayısıyla ücret– azalırken, artı-değer –ve dolayısıyla kâr– yükselir. Tabii kapitalist üretime etkiyen pekçok başka faktör vardır ve prodüktivitedeki değişmelerin ücret-kâr ilişkisine aynen aksetmeleri hemen hiçbir zaman mümkün olmaz. Ne ki, nisbeten uzunca bir periyod incelendiğinde gelişkin kapitalist ülkelerde artı-değer oranında meydana gelen şaşırtıcı yükseklikler, emeğin üretkenliğindeki artışlardan kimlerin en fazla nemalandıklarını gözler önüne serer.

Örneğin, Federal Almanya'da 1950'de imalat sanayii, enerji, madencilik ve inşaat sektörlerinin toplamında 8 saatlik işgünü üzerinden, gerekli iş zamanı ve artı-iş zamanı sırasıyla 2 saat 51 dakika ve 5 saat 9 dakika idiler. Buna tekabül eden artı-değer oranı ise % 181 idi. 1960'da gerekli iş zamanı 2 saat 23 dakikaya düşerken artı-iş zamanı 5 saat 37 dakikaya yükselmişti ve bu durumda artı-değer oranı % 230 olmuştu. 1976'ya gelindiğinde gerekli iş zamanı daha da düşerek 2 saat 5 dakikaya inmiş, fazla iş zamanı ise 5 saat 55 dakikaya yükselmişti. Bu halde artı-değer oranı % 284 oluyordu. Görüldüğü gibi ortalama bir F.Alman işçisi 8 saatlik işgünü üzerinden 1950'de yaklaşık 5 saat sermaye sahibine çalışırken bu süre çeyrek asır sonra 1976'da 6 saate yükselmişti. (Politische Ökonomi, Kapitalismus, Dietz Verlag, 1984, s. 27-28)

Artı-değer oranının bir başka adı da bilindiği gibi *SÖMÜRÜ ORANI*'dır. Çünkü bu oran işçinin ne kadar kendi geçimi için, ne kadar sermaye için çalıştığını da belirlemektedir. Ve Federal Almanya örneğinde görüyoruz, İkinci Dünya Savaşı sonrasında yer alan, sosyal demokratların da hükümet oldukları çeyrek yüzyıllık bir dönem boyunca işçilerin sömürülmesi sürekli artış kaydetmiş ve bu artış kendi içinde süre sonunda (284–181)/181= % 56 mertebesine ulaşmış. Bir başka deyişle 1976'ya erişildiğinde F.Almanya işçisi, 1950'dekinden yarım katı aşkın bir miktar daha fazla sömürülüyor hale gelmiş! Gerçek böyle iken, kapitalizm altında gelir dağılımında sosyal adaletin sağlanabileceğini ve bunun gerçekleştiğini iddia eden sosyal demokrasi mi haklı, yoksa toplumsal zenginliklerin bölüşümünde ve birikiminde kutuplaşmanın daha da artacağını söyleyen Marx mı?

TOPLAM KÂRIN VE ÜCRETLER TOPLAMININ GELİŞİMİ

Artı-değerin ve değişen sermayenin toplam kitleleri açısından F.Almanya örneğinin irdelenmesi konumuza daha da bir açıklık getiriyor. Bu miktarların yine imalat sanayii, enerji, madencilik ve inşaat sektörlerinin toplamında 1950-1976 periyodunda izledikleri seyir şöyle:

Yıllar	1950	1955	1960	1968	1976
Toplam değişen sermaye	17.8	33.2	50.5	88.9	158.3
Artı değer kütlesi	32.2	71.4	119.2	219.5	449.6
Aradaki fark	14.4	38.2	68.7	130.6	291.3

Not: Değerler Milyar DM. (Kaynak: agk, s. 27)

Yukarıdaki tabloda yer alan sayılar, konumuz açısından son derece ilginç ve öğretici. Çünkü bir yandan Marx'ı doğrularken, öte yandan da sosyal demokratların, işçilerin refahının kapitalist düzende hızla artırıldığı iddialarının azımsanmayacak ölçüde taraftar bulması olgusuna da açıklık getiriyor.

Görülüyor, üretimde işçilerin payına düşen 1950'de 17.8 milyar DM iken bu miktar çeyrek yüzyıl sonunda –ki bu sürenin serüveni, günümüzdeki çalışma ve hayat süreleri içinde rahatça hatırda tutulabilir, yani kişi geçmişteki geçimiyle bugününü kolayca kıyaslayabilir!– 158.3 milyar DM'a yükselerek yaklaşık 9 kat artmış. Bu süre boyunca –işçi kitlesindeki artışların ve enflasyonun negatif etkileri hesaba katılsa dahi– değişken sermayedeki –yani bir anlamda ücretlerin toplamındaki– artış, bilinci yetersiz olan pekçok kimsenin aklını çelecek, handiyse başını döndürecek ölçüde yüksektir. İşte sosyal demokratlar, Marx'ın öngörülerinde yanıldığını, kapitalizm altında işçilerin durumlarının düzelmekte olduğunu iddia ederlerken, yukardaki tablodaki ücretlerle ilgili rakamları istismar etmektedirler.

Evet, F.Almanya işçi sınıfının İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen günlerden bu yana küçümsenmeyecek ücret artışları elde ettiği ve hayat şartlarının o günlere kıyasla bir hayli düzeldiği bir gerçektir. Ama bu olgu madalyonun sadece bir yüzüdür ve sermaye sahibi sınıfın kazancıyla birlikte ele alınmadı mıydı son derece yanıltıcı hükümlere varılabilir. İşte sosyal demokratların çoğu zaman bilerek başvurdukları yol budur. Çünkü işçilerin kazanımlarıyla birlikte sermayedarların payına düşeni de açıklasalar, tüm politikalarını üstüne bina ettikleri, Marx'ın ve bilimsel sosyalist partilerin yanıldıkları, mevcut kapitalist düzen içinde işçilerin haklarını aldıkları, refah devletine erişildiği "tez"i, tümüyle boşlukta kalır.

Yukardaki tablo ise üretilen toplam değerin bölüşümünde sosyal adaletin sağlandığı iddialarını tamamıyla mesnetsiz bırakmaktadır. Yaklaşık çeyrek asırlık bir süre içinde sermaye sahiplerinin kazancı –DM'ın değerindeki dalgalanmalar ve azalma hesaba katılmadığında– tam 14 misli artmıştır. Oysa gördük bu artış işçiler için sadece 9 katıydı. Böylece 26 yıl sonunda, sınai üretiminin meydana getirdiği değerlerin paylaşımında sermaye sahiplerinin *ORANSAL* payı, –sömürü oranındaki yükselişe paralel olarak– işçilerinkinin aleyhine devamlı artmış ve 1950'dekinin 1.5 mislini aşmıştır. Yani iki sınıfın payları arasındaki uçurum *MUTLAK* anlamda derinleşmekle kalmamış *NİSPİ* olarak da derinleşmiştir.

Aynı noktada sayıların mutlak değerler bakımından kıyaslanması, gelir dağılımındaki kutuplaşmanın çeyrek yüzyılda ne korkunç boyutlara ulaştığını ortaya koymaktadır. 1950'de iki sınıfın payları arasındaki fark sadece 14.4 milyar DM'tır. 1976'da ise bu fark % 2023 artarak tamı tamına 291.3 milyar DM'a erişmiştir. Öyle ki, sadece aradaki fark dahi sanayide çalışan işçi kitlesinin toplamının payına düşenin neredeyse iki katıdır. Ve 1976'daki 300 milyar DM'a merdiven dayamış bu farkın yanıbaşında çeyrek yüzyıl öncesinin 14.4 milyar DM'ı son derece mütevazi ve masum kalmaktadır.

Üretilen toplumsal değerlerin yeniden bölüşümündeki bu kutuplaşmanın, toplumsal servetin *BİRİKİMİNE* etkisi çok daha çarpıcı bir manzara ortaya çıkarıyor. Örneğimizdeki değerlerden yararlanılarak hazırlanan diyagramlar vasıtasıyla yapılan basit bir hesaplama sonucunda, 26 yıllık sürenin toplamı boyunca işçilerin payına düşen miktar 1,88 trilyon DM olarak bulunurken, aynı dönemde sermaye sahiplerinin payına düşen miktar 4.77 trilyon DM olarak elde ediliyor. Aradaki fark ise 2.89 trilyon DM. Çeyrek yüzyıllık süre boyunca, koca işçi sınıfına kıyasla toplumda küçük bir azınlığı oluşturan zümrenin payına düşen miktar yaklaşık 5 defa milyon kere milyon DM! Marx, bir asırı aşkın bir süre önceki, "kapitalist süreç ilerledikçe toplumsal zenginliklerin bir tarafta, burjuvazinin elinde birikeceği" şeklindeki "kehanet"inde yanıldıysa, sayıların ortaya koyduğu yalın gerçek nasıl açıklanacak?

VERGİ POLİTİKASININ ETKİSİ NE SEVİYEDEDİR?

Sosyal demokratlar, bu sayıların brüt payları ifade ettiklerini, izlenen etkili vergi politikaları vasıtasıyla dengenin sağlandığını iddia edebilirler. Bu nedenle böylesi bir iddianın ne ölçüde haklılık payı taşıyabileceğinin tahkik edilmesi gerekir.

Aşağıdaki tabloda, konumuz olan F.Almanya örneğinin son dönemine ait vergi ve sosyal harcama kesintileriyle ilgili sayılar yeralmaktadır.

	Vergiler		Sosyal Kesintiler		Toplam Kesinti	
	Miktar*	%**	Miktar*	%**	Miktar*	%**
1968	121.8	22.6	53.1	9.8	174.9	32.4
1976	268.1	23.9	150.3	13.4	418.4	37.3

*Milyar DM, **Gayri safi milli hasıla içindeki payı.
(Kaynak: Zahlen zur Wirtschaftlichen Entwicklung der BRD, 1982)

Yukardaki değerler ekonominin tümüne ait. İncelediğimiz örnekteki üretim sektörüyle ilgili ayrı istatistik bilgiler mevcut değil. Bu nedenle yukardaki sayılar içinde sözkonusu 4 sektörün paylarını bilemiyoruz.

Öte yandan biliyoruz, hem sermaye gelirlerinden –yani kârlardan– hem de ücretlerden ayrı ayrı vergi ve sosyal fon kesintileri yapılıyor. Bunlarla da ilgili mutlak ya da oransal veriler mevcut değil.

Bu şartlarda örneğimizdeki ücretlerin ve kârların net miktarlarını kesin sayılarla hesaplamamız imkansızlaşıyor. Ve ister istemez bazı varsayımlarda bulunmamız zorunlu hale geliyor.

İncelediğimiz 4 sektörün gayri safi milli hasılar içindeki payı 1968 ve 1976 yıllarında, sırasıyla %52.5 ve %50.8 idiler. Konumuz açısından önemli yanılgıya yol açmayacak bir yaklaşımla, vergilerin ve sosyal kesintilerin toplamı içinde 4 sektörün toplamının payının üretimdeki oranı mertebesinde olduğunu varsayabiliriz. Bu takdirde şöyle bir tablo elde ederiz:

	Toplam Vergi	Sosyal Kesintiler	Toplam Kesinti
1968	63.9	27.8	91.7
1976	136.2	76.4	212.6

Not: Değerler milyar DM.

Yukardaki tablodaki sayılar hem kârlardan, hem de ücretlerden yapılan kesintilerin toplamlarını belirlemektedirler. Bunların herbirinin ayrı ayrı paylarını bulmak için de yine bazı kabullere başvurmaktan başka çare yoktur. Ancak bu noktada işçilerden alınan vergilerin ve sosyal kesintilerin ağırlıklı bölümünün, dolaysız veya dolaylı yollardan yine işçilere döndürüldüğü itirazları ile karşılaşabiliriz. Bu tür itirazlara mahal vermemek için, tüm kesintilerin sermaye gelirlerinden yapıldığı kabulüyle örneğimizi incelemeye devam ediyoruz.

Böylesi bir kabul sonucunda, sermaye sahiplerinin net gelirleri için 1968 ve 1976 yıllarında, sırasıyla 127.8 milyar DM ve 237 milyar DM değerlerini elde ederiz. Aynı yıllar için ücretlerin brüt toplamı ise (Bkz. Bu bölümün ilk sahifesindeki tabloda "Toplam Değişen Sermaye") sırasıyla 88.9 milyar DM ve 158.3 milyar DM olarak veriliyorlardı. Bu durumda işçilerin ve sermaye sahiplerinin net gelirleri arasındaki farkın, 1968'de 38.9 milyar DM iken 8 yıllık sürede iki mislinden de fazla artarak 1976'da 78.7 milyar DM'a eriştiği ortaya çıkıyor. Demek ki, etkin bir vergi politikasıyla sınıflar arasındaki uçurumun kapatıldığının iddia edilmesi imkansızdır. Veriler, gelişmelerin tam tersini, aradaki uçurumun daha da derinleşmekte olduğunu ispatlamaktadır. Üstelik yaptığımız hesaplar işçilerin ve sermaye sahiplerinin bütününü (sayılan 4 sektörde) kapsamaktadır. İşçi aileleri ve sermaye sahibi aileler tek tek ele alınsalar aradaki uçurumun nasıl dipsizleştiği çok daha çarpıcı bir şekilde açığa çıkacaktır.

Bu noktada vergilerin ve sosyal kesintilerin sosyal harcamalar yolundan işçilere döndürüldüğü iddiaları ikna edici olmaktan uzaktır. Çünkü sosyal ödentilerin ve yatırımların yanı sıra, devletin büyük meblağlara erişen başka harcamaları da –örneğin askeri masraflar, polis vb. dahil devlet bürokrasisi, devlet eliyle yapılan ihaleler, sübvansiyonlar vb.'leri– vardır. Üstelik devletin sosyal harcamaları sadece işçilere değil, tüm yurttaşlara yöneliktir ve genel hatlarıyla kapitalist üretimin sürdürülmesine hizmet edecek şekilde düzenlenir.

Bir başka itiraz da sermaye sahiplerinin eline geçen bu miktarların önemli ölçüde yatırımlara gittiği, bu yoldan yeniden topluma döndüğü şeklinde olabilir. Bu tür iddialar ciddi kabul edilemez. Tartıştığımız konu toplumsal zenginliklerin kimlerin *ELİNDE*, kimlerin *MÜLKİYETİ ALTINDA* birikmekte olduğudur. Ve yatırımlar da bu zenginliklerin parçasıdır. Hem de en yüklü ve en önemli parçası.

"Önemli olan üretimin kendisidir; üretim aracının mülkiyetinin şunun ya da bunun elinde olmuş, bu durumun bir önemi yoktur" denecekse o zaman cevabımız "madem ki mülkiyetin kimde olduğunun bir önemi yok, o zaman şu veya bu kişinin elinde olacağına, toplumun kendi elinde olsun" olacaktır. Özel bir önemi olan bu konuyu, sırası geldiğinde daha ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

Son bir itiraz, örneğimizdeki verilerin Marksist Ekonomi Politiğin mantığına dayandığı noktasında olabilir. Böylesi bir itiraz daha baştan çürüktür. Sosyal demokratlar Marksist Ekonomi Politiğe inanmayabilirler. Ama örneğimizdeki veriler tümüyle kapitalist F.Almanya'nın kendi *ÜCRET* ve *KÂR* istatistiklerinden elde edilmişlerdir. Ve en küçük şüpheye mahal bırakmayacak şekilde yalın gerçeği ortaya koymaktadırlar.

Değişen sermaye ile artı-değer kitlesi arasındaki ilişkinin izlediği süreç sadece F.Almanya'ya özgü değildir. Gelişkin kapitalist ülkelerin tamamında benzeri süreçler yaşanmıştır ve yaşanmaktadır. Ve sosyal demokratların bu sürece yapabildikleri en etkin müdahele, verginin üst sınırındaki marjinal değişikliklerden öteye gitmemiştir. Kaldı ki bu tür "müdahaleler" ne sosyal demokrat hükümetlerin icadıdır, ne de yalnızca onlara mahsustur. Sosyal demokratların hiç hükümet olmadıkları öyle ülkeler vardır ki, –sözgelimi ABD– verginin en üst sınırı, örneğini gördüğümüz F.Almanya'dakinden daha yüksektir.

GERÇEKÇİ BİR SOSYAL DEMOKRAT: BRUNO KREİSKY

Üstelik bazı sosyal demokratlar bu gerçeği pekâlâ bilmektedirler. Sosyal demokratların geleneksel olarak güçlü oldukları Avusturya'da yıllarca başkanlık yapan ve İkinci Enternasyonal'in günümüzdeki otoritelerinden sayılan Bruno Kreisky, gelişmiş kapitalist ülkelerde toplumsal zenginliklerin bölüşümü konusunda son derece gerçekçidir: Kreisky'nin, Avusturya Radyo ve Televizyon Kurumu şef redaktörü Franz Kreuzer' le yaptığı sohbette söyledikleri bizim sosyal demokratlar açısından ilginç olsa gerekir:

"F.K.: Bu noktada belki sosyal devletin programı açısından hristiyan demokrat görüşlerle çelişmediğini vurgulayabiliriz. Bölüşüm konusunda sosyal demokrat ve hristiyan demokrat ideolojiler karşılıklı uyum içindedirler.

Kreisky: Evet, ben aslında bu bölüşüm tartışmasını anlamıyorum. Sosyal devlet düşüncesi var olduğundan beri gelirin yeniden dağıtımı ve bölüşümü yapılmaktadır. Devletin ve yerel yönetimlerin tahsil ettiği para belli kanallara aktarılmakta ve oradan hastaların, işsizlerin ya da yaşlıların sigortaları gibi bazı kurumlar desteklenmektedir. Bu tür yeniden bölüştürme sosyal devlet var olduğundan beri vardır. Yeni bir şey değildir. Yalnız bu kavramın ilkelleştirilmesi, başka deyişle zaman zaman bazı kişilerin ileri sürdüğü gibi, hakkedenlerden zorla alınıp haketmeyenlere verildiğinin savunulması tehlikelidir. Kanımca bu soruna yanlış yaklaşmaktır.

F.K.: Ancak sosyal devlet ideolojisinde totalitarizmin istenmediği ve sosyal devletin ancak ekonomisi iyi giden bir refah devletinin salt bir unsuru olarak anlaşılması gerektiği doğru değil midir?

Kreisky: İlkin önceden üretmeden hiçbir şeyin bölüştürülemeyeceğini söylemek gerek. Aksi düşünülemez ve bu nedenle sosyal devlet ancak iyi giden bir ekonomi içinde işlerlik kazanabilir." (Sosyal Demokrasi, Turan Kitabevi, çev: O.Kumbaracıbaşı, s. 141)

Görüldüğü gibi B.Kreisky, toplumsal zenginliklerin bölüşümü konusunda, hiç de İ.Cem gibi düşünmüyor, sosyal demokrat hükümetlere büyük pay biçmiyor. Üstelik inanmış, ünlü, otorite ve yıllar boyu *İCRAATIN İÇİNDE* bulunmuş bir sosyal demokrat! Dediklerine inanmamak için bir sebep yok. Ve dedikleri de çok açık: Sosyal demokratlarla –yani "işçilerin partisi"yle– hıristiyan demokratlar –yani burjuvazinin muhafazakâr partileri, dikkat, liberal bile değil!– arasında bölüşüm konusunda, yani üretilen zenginliklerden kimin ne kadar pay alacağı, ya da daha bir altını çizersek, İŞÇİLERE NE PAY DÜŞECEĞİ noktasında bir fark yokmuş, bu konuda her iki politik akım "uyum içinde" imişler. Üstelik Kreisky bunu büyük bir serinkanlılıkla söylüyor, ne itiraf veya günah çıkarma edası var, ne de hıristiyan demokratlara –yani başlıca "rakibine"– puan kazandırma niyetinde. Sadece Sezar'ın hakkını Sezar'a veriyor.

Böylece gerçek durumu açıklamış oluyor. O gerçek de şu: Kapitalist bir düzende "sosyal adalete" dayanan bir bölüşüm olabilmesi için –ki sosyal demokratların çoğu böylesi bir bölüşümü kendilerinin icat ettiklerine inanırlar– herşeyden önce "sosyal devlet"in meydana gelmesi gerekir. "Sosyal devlet"in ön şartı ise, "iyiye giden bir ekonomi"dir, yani "sosyal adaletli" bir bölüşüme imkan sağlayacak kadar bol üretimin –yahut emperyalist talan dahil çeşitli yollardan sağlanmış, mebzul toplumsal zenginliğin– olmasıdır. Daha da açarsak, ekonomi öylesine gelişmiş, elde edilen toplam hasıla öylesine artmış olacaktır ki, sermaye sahibi sınıf, toplumsal zenginliklerin bir bölümünün, "sosyal devlet" kanalından çalışan yığınlara da hizmet edecek şekilde kullanılmasına razı olabilecektir. Bu maddi ön şart sağlandıktan sonra "sosyal devlet" politikası konusunda sosyal demokratlarla, tutucu burjuva partileri arasında dişe dokunur bir fark kalmamaktadır.

Bruno Kreisky'nin dedikleri aynen böyledir ve elhak *DOĞRUDUR!*

SOSYAL DEMOKRAT HÜKÜMETLER İŞÇİLERİN İKTİDARI MIDIRLAR?

Öyleyse sosyal demokratlarla öteki burjuva partileri arasında fark yok mudur?

Elbette vardır. Sosyal demokrat partiler herşeyden önce bir yanlarıyla işçi partileridir. Hem orijin olarak, hem de bugün gelişkin kapitalist ülkelerde elde edilen oy desteğinin toplumsal bileşeni açısından bu bir gerçektir. Dolayısıyla sosyal demokratların politikalarında ve icraatlarında işçiye dönük motifler ve uygulamalar olması doğaldır. Ne ki bu kadarı sosyal demokrasinin iktidarının, diğer burjuva iktidarlarından *NİTEL* anlamda ayrılmasına yetmemektedir, diğer bir deyişle sosyal demokrasi iktidar olsa da *İŞÇİ SINIFI İKTİDARA GELEMEMEKTEDİR!*

İktidara gelse de işçilerin iktidarı olmama niyet ve eğilimi, sosyal demokrasinin daha ortaya çıkışında, varoluş nedeni için ileri sürüldüğü ilk argümanlarda vardır. Hatırlanacaktır, Bernstein Marksizmi revize ederken, Marx'ın Kapitalist Gelişmenin Genel Kanunu'nu reddediyor ve "işçi sınıfının göreceli bir gelişme içinde" olduğunu ileri sürüyordu. Yani ona göre, kapitalist üretimin ilerlemesiyle birlikte işçiler fukaralaşmıyorlar, aksine gelir dağılımı daha sosyal adaletli bir gelişme sürecine giriyordu. Üstelik bütün bunlar sosyal demokrasi iktidara gelmeden çok önce, burjuva partilerinin iktidarında cereyan ediyordu. Sosyal demokrasinin işçilere azami vaadi ise, sosyal adaleti, kapitalist düzen içinde olabildiğince geliştirmek ve yaygınlaştırmaktı.

Kolayca anlaşılacağı gibi sosyal demokratların iktidara gelirken dahi işçiler için yapacaklarının azamisiyle diğer burjuva partilerinin işçilere tanıdıkları haklar arasında *NİTEL* olarak bir fark yoktur. Aradaki fark sadece *NİCEL*'dir. Ve Kreisky'ye göre bu nicel fark da bugün ortadan kalkmıştır!

O halde sosyal demokrasi daha doğuşunda kendine "işçi sınıfının iktidarı olmama" kaderini tayin etmiştir.

Bu nokta konumuz açısından can alıcı öneme sahiptir. Bir siyasi akımın, bir partinin varlık nedeni, çıkarlarını savunduğu sınıfın iktidarı için mücadele vermektir. Sınıfın çıkarlarını savunan ve doğrudan siyaset yapmayan, bir başka deyişle

(Devamı 11. sayfada)

Devrimci Şiddet ve Bireysel Terör

Yazımızın birinci bölümünde Reagan yönetiminin "uluslararası terörizme karşı mücadele" sloganıyla tırmandırdığı anti-komünist ve anti-sovyetik kampanyaya değinmiş, Beyaz Saray'ın yeni soğuk savaş stratejisi çerçevesinde yürüttüğü bu yalan ve iftira kampanyasını sıraladıktan sonra, Amerikan emperyalizminin ve onun himayesindeki İsrail siyonizmi ile Pretoria ırkçılığının terörist eylemlerinden örnekler vermiştik. (KİTLE, Ağustos 1985). Gene aynı yazıda, emperyalizmin, her türlü sosyal devrim ve ulusal kurtuluş savaşı mücadelesini terörizm diye nitelediğini belirtmiş, sosyal ve ulusal devrimlerin, ya da emekçi sınıf hareketinde kullanılan zor'un dışında, bir takım serüvenci "sol" grupların başvurduğu bireysel terör'ün (sol-terörizmin) bilimsel sosyalizme zıt karakterini daha sonraki sayılarda işleyeceğimizi ifade etmiştik.

* * *

TERİMLER VE KAVRAMLAR

HER şeyden önce günümüz devrimci-ilerici literatürün de konuya değgin olarak kullanılan bazı terimlerin temsil ettikleri kavramları kısaca anmak ve bilimsel sosyalizmin o terimlerden ne anladığını hatırlatmak gerekiyor. Böyle yapmanın başlıca iki önemi var: Birincisi, emperyalizm ya da genel olarak burjuvazi her türlü halk mücadelesini, *ZOR*'un kullanıldığı her türlü işçi eylemini, bütün ulusal kurtuluş hareketlerini "terörizm" diye tanıtmaktadır. İkincisi, politize olmamış geniş kitle kesimlerinin bilincinde komünizm ile terörizm sözcükleri çoğu kez birbirinin içine geçmiş bir biçimde, ya da hiç değilse birbirini tamamlayan, çağrıştıran bir şekilde algılanmaktadır. Gerek uluslararası emperyalizm, gerekse her burjuva devleti ısrarla ve güdümlü olarak bilimsel sosyalizm ile terörizmi yanyana göstermektedir.

Bu, sadece bizim ülkemize özgü değildir. Ülkemizde 12 Mart'tan önce de, 12 Mart sırasında da, 12 Mart'tan sonra da ve büsbütün şiddetlenmiş dozda özellikle 12 Eylül'den sonra hem devlet, hem de burjuva kalemşörleri Marksizm-Leninizm ile terörizmi özdeş ya da ikiz kardeş gibi gösterip durmuşlardır. Bunu biliyoruz. Ama bu gerici çarpıtmalar ve demagojiler Batı'da da böyledir. Batı'da belki bu bazen biraz da mahir biçimlerde yapılmaktadır, ama özce değişen birşey yoktur. Örneğin 1970'li yıllarda F.Almanya'da terörist eylemler arttığı sırada basın imparatoru Springer' in kontrolündeki yayınlar "K-Grupları" diye bir terim ortaya atmış ve F.Almanya'daki komünistleri de terörist diye göstermişti. Gene, 1978 yazında F.Almanya'da "terörizme karşı mücadele" amacıyla yapılan bir televizyon programında Baader-Meinhof çetesi, Kızıl Ordu Fraksiyonu vb. gibi anarşist ve terörist gruplar sergilenirken, Alman Komünist Partisi Başkanı Herbert Mies'in de fotoğrafı yayınlanmış, Mies'in hayatından bazı kesitler sunulmuş, DKP'nin başka yöneticilerinin adları anılmış, böylece Mies ve yoldaşları izleyicilere terörist gibi gösterilmek istenmişti.

Federal Almanya'dan bir başka çarpıcı örneği de son olarak, CSU Başkanı ve Bavyera Başbakanı Strauss vermiştir: Strauss açık açık G.Afrika'nın ırkçı-terörist rejimine karşı çıkarken, halkı terörist ilan ederken, F.Almanya'nın Pretoria'da çıkarları olduğunu, bu nedenle Güney Afrika'daki yönetimi desteklemek gerektiğini hiç çekinmeden söylemiştir. İşçi sınıfının ve siyah çoğunluğun sosyal ve ulusal mücadelesi ise, Strauss'a göre komünist gerillaların terörist eylemlerinden başka birşey değildir. Her ay yüzlerce işçiyi veya diğer siyah emekçiyi öldüren rejim demokratiktir, ama özgürlük mücadelesi verenler teröristtir. Niçin? Çünkü F.Almanya'nın çıkarları sözkonusudur.

Politikleşme düzeyi düşük kitle kesimlerinin gözünde, "sokaktaki vatandaş"ın zihninde, hatta kendi sınıf bilinciyle donanmamış, ama gene de ilerici eğilimler taşıyan, işçi hareketlerine katılan bazı işçilerin bakışında Marksizm-Leninizm (komünizm) ile terörizm arasında fark yoktur; komünistler teröristtir, ya da hemen hemen kesin bir yargı olarak teröristler komünisttir.

Oysa ne komünizmin terörizmle uzaktan yakından bir ilgisi bulunmaktadır, ne de herhangi bir teröristi komünist saymaya imkan vardır. Tersine Marksizm-Leninizm terörizme karşı olduğu gibi, teröristler de komünistlere karşıdırlar.

İşte bu nedenle, bilimsel sosyalizmin *ŞİDDET* ya da *DEVRİMCİ ŞİDDET* kavramı ile sol-cu-terörizmin şiddet kavramı arasındaki *AYKIRILIĞI* kitlelerin bilincine çıkarmak bilimsel sosyalizm açısından önem taşımaktadır.

POLİTİK BİR ARAÇ OLARAK ŞİDDET

BİLİMSEL sosyalizmin politikaya bakışına göre *ŞİDDET* (ya da *ZOR*) politikanın barışçıl olmayan bir yöntemidir.

Gene bilime göre, bir ülkede (o ülke toplumunda) politika sınıf ve zümreler arasındaki ilişki ve çelişkilerin bir türevi olduğu için, politika ve dolayısıyla politik şiddet (veya *ZOR*) sınıflar ve zümreler arasındaki mücadeleye ait (kısacası sınıf mücadelesine ait) bir olgudur. Tek bir toplum için geçerli olan bu "politika ve şiddet" kavramları, —dünya toplumu henüz sınıflı bir toplum olduğu için— uluslararası planda da geçerlidir. Nitekim ülkeler arasındaki savaşlar da, tıpkı iç savaşlar, ulusal kurtuluş savaşları (yani sınıfsal ve ulusal savaşlar gibi) politikanın şiddet yoluyla devam etmesidir.

Devrimci şiddet, sınıflı bir toplumda devrimci sınıfın ya da sınıfların başvurduğu zor yöntemidir. Bunlar da, genellikle a) İşçi sınıfı ve emekçi halk güçlerinin sosyal devrim için zor kullanmaları, b) Sömürge ve bağımlı ulusların ulusal kurtuluş için zor kullanmaları, c) Devrimci bir iktidarı yıkmaya yönelik karşı-devrim girişimlerini ya da dış müdaheleleri bertaraf etmek için kullanılan zor ve aynı kapsamda sosyalist anayurdun savunulması için kullanılan zor, d) Faşizme karşı anti-faşist güçlerin zor'u vb. şekilde ortaya çıkar.

Fakat her dördünde de görüleceği gibi, devrimci-şiddet, daima karşı-devrimci şiddet yüzünden gereklidir. Bir halk devrimi, egemen sınıflar iktidarı işçi sınıfına ve emekçi yığınlara vermek istemediği ve devrimci gelişmeleri şiddet yoluyla bastırmak istediği için zor'a başvurularak gerçekleşir.

Aynı şey sömürge ve bağımlı ulusların ulusal kurtuluş mücadeleleri açısından da geçerlidir. Ya da devrimini gerçekleştirmiş bir ülkedeki devrimci iktidarı yıkmak için dış (emperyalist) güçler içerideki gerici güçlerle birlikte karşı-devrime kalkıştıkları için devrimci yönetim şiddete (devrimci şiddete) başvurmak zorunda kalır. Burjuva egemenliğinin faşist biçimi zor'un kendisidir. Anti-faşist güçlerin hazırlığı varsa kitlelerin zor'u faşizmi yıkacak en etkili yöntemdir.

Bu, sosyalist devrimler ve ulusal kurtuluş devrimleri çağı olan günümüzde böyle olduğu gibi, geniş tarih evrelerinde de böyle olmuştur.

Örneğin, bugün her kapitalist ülkede burjuvazi, işçi sınıfı devriminden ölesiye korkar. Bu nedenle de devrim ve devrimci şiddet aleyhine kıyasıya propaganda yapar. Hatta, bırakınız bir *SOSYAL DEVRİM* savaşını, güçlü ve etkili bir grev bile büyük suçtur. (İngiltere'de 1984 baharında başlayıp bir yıl süren maden işçilerinin grevinde Thatcher hükümetinin hangi şiddet yöntemlerine başvurduğunu hatırlayalım.) Hele hele grevci işçiler kitle gücüyle zora başvururlarsa burjuvazi için bu hepten lanetli bir olaydır, "anarşi" dir.

ZORUN TARİHSEL MEŞRUİYETİ

OYSA, aynı burjuvazinin kendisi birkaç yüzyıl önce devrimciydi. İngiltere burjuva demokratik devrimi dahil olmak üzere, burjuva demokratik devrimlerin hemen hemen hepsi zor yoluyla gerçekleşmişti.

Lenin, "Amerikan İşçilerine Mektup"unda bu noktayı şöyle özetliyor: "Terör, burjuvazi kendi çıkarları için feodalizme karşı ona başvurduğunda haklı ve meşru'ydu. Ne zaman ki, işçiler ve yoksul köylüler onu burjuvaziye karşı kullanmaya yeltendiler, terör canavarca ve cinai bir suç haline geldi! Terör sömürücü bir azınlığın yerini başka bir sömürücü azınlığın alması için kullanıldığında haklı ve meşruydu. Fakat terör her türlü sömürücü azınlığı devirmek ve gerçek çoğunluğun çıkarları, proletarya ve yarı-proletaryanın, işçi sınıfı ve yoksul köylülüğün çıkarları için kullanılmaya başlanınca canavarca ve cinai bir suç haline geldi." (Bütün Eserleri, C. 28, s. 70)

Demek ki, burjuvazinin kendisi de devrimci terörü kullanmıştı. Tarihin en görkemli burjuva devrimi olan Büyük Fransız Devrimi kıyasıya şiddetli bir devrimdi. Ve Lenin'in söyledikleri sadece işçi sınıfı devrimi için geçerli değildi. Örneğin Fransız Burjuva Devrimi'nde de aynı şey yaşanmıştı. Burjuvazi feodaliteyi yıkmak için şiddete başvurmuştu. Ama halk kitleleri devrimi kendi lehlerine çevirmek için mücadeleye giriştiklerinde bir kaç yıl öncesine değin devrimci şiddeti kullanmış olan burjuvazi, Jirondenler ve onların Thermidor terörü devrimci burjuvazinin, kendi çıkarları tehlikeye düştüğünde ne denli karşı-devrimcileştiğinin tarihteki çarpıcı bir örneğidir.

Türkiye burjuvazisi açısından da bu böyledir. Ulusal kurtuluş savaşının devrimci ulusal burjuvazisi, daha savaş yıllarında halk örgütlenmelerini ezmek için karşı-devrimci şiddete başvurmuş, örneğin Mustafa Suphi ve arkadaşlarını hunharca katletmiş, diğer halk örgütlenmelerini de ezmişti. Cumhuriyetin kurulmasından bir buçuk yıl sonra da Takrir-i Sükun'u getirerek karşı-devrimci terörünü egemen kılmış, sonraki yıllarda komünist ve diğer ilerici akımları ezmek için terörünü eksik etmemişti.

Bırakınız Türkiye burjuvazisini, bizim birçok ilerici yazarlarımız için de bu böyle değil midir? Ulusal kurtuluş savaşına ve Mustafa Kemal'e (yer yer şovenizme kayacak ve Yunan düşmanlığı yapacak denli) abartılmış övgüler düzen, Cumhuriyetten sonra ise Kemalist burjuvazinin dinsel gericiliğe karşı zor kullanmasını daima kutsayan pekçok ilerici aydınımız, işçi sınıfının sosyal devrimi sözkonusu olunca şiddeti lanetleyip kendi sırça köşklerinden "demokratik sosyalizmi" savunup, "ihtilalci sosyalizmi" yerin dibine batırırlar. Fakat küçük burjuva radikalizmi (sol cuntacılık) biraz palazlanmaya görsün hemen onun ardında saf tutanlar da gene onlardır. Oysa herhangi bir sol cunta girişimi de şiddete başvurmaktan başka birşey değildir. Hatta sağ bir cunta (faşist bir cunta) gelip çöreklendiğinde bile bu gibi ilericilerin bu sağ cuntaya karşı ilk alternatifi, mukabil bir sol cunta beklentisidir. Ancak bunun hamhayalcilik olduğu kafalarına dank ettiği zaman, sözünü ettiğimiz ilericilerimiz, bu kez de o faşist cuntanın karşısına sandığı çıkartırlar, sosyal demokrasiyle ve onun barışçıl —dolayısıyla uzlaşmacı yöntemleriyle— faşizmden kurtulmak yolunu yeğlerler.

Yani uzun sözün kısası, sade-

ce burjuvazimiz değil, ona karşı olan bir kısım ilericilerimiz de halk hareketinden ve halk hareketinin zor'a karşı kullanacağı zor'dan korkarlar. Zora karşı zor ya hiç kullanılmamalıdır ya da kullanılacaksa bu bir sol cuntanın işi olmalıdır. Sol cunta olmayacaksa, sosyal demokrasiyi ve onun sandığını beklemek gerekir.

ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIK İÇİN SAVAŞANLAR

ÖRNEKLERE, ülke dışından birbaşkasıyla devam edelim: Naziler Fransa'yı işgal ettiklerinde direnişi başlatan ve başından sonuna kadar Rezistans'da Fransız halkına ve hatta burjuvazisine öncülük eden, sekiz yüz bin üyesinin ve sempatizanının hayatı, ondan daha da fazlasının toplama kamplarında çile çekmesi pahasına, anti-faşist savaşa öncülükten bir adım geri durmayan Fransız Komünist Partisi'ydi. Ama ne zaman ki, doğu cephesinde Sovyet Kızıl Ordusu zafer üstüne zafer kazanmaya başladı, telaşa kapılan müttefikler yıllardır yapılan ısrarlı çağrılara rağmen açmadıkları Batı cephesini açarak, Normandiya'ya çıkartma yaptılar ve Paris'e kadar girdiler ve komünist partisinin hakkı olan iktidarı ona vermemek için De Gualle liderliğinde bir hükümet kurarak –mecburen de bu hükümete komünist bakanlar alarak– Fransız Rezistansı'nın sosyalist devrimle sonuçlanmasını önlediler. Ve ilk işleri her türlü yönteme başvurarak komünistleri kabineden uzaklaştırmak oldu. Uluslararası güçler dengesi başka türlüsüne elvermediği için komünistler iktidarı alamadılar. Fransız burjuvazisi ise on yılı aşkın bir istikrarsızlık döneminden sonra De Gualle'ü büyük yetkilerle donatıp cumhurbaşkanlığına getirdi. Kısacası, burjuvazinin çıkarları Nazi belasından kurtulmak ve kendi iç pazarına kendisi egemen olmak noktasında somutlandığı müddetçe, Fransız burjuvazisi komünistlerin şiddet kullanmasının peşinden gitti. Ne zaman ki, Nazizm ülkeden kovuldu, burjuvazi bu kez kendi iktidarını pekiştirmek için işçi sınıfına karşı zor'a başvurdu. Bugün bile durum aynıdır. Örneğin Rezistans'da Komünist Partisi'nin en yakın müttefiği olan sosyalist partisi, Renault fabrikalarında CGT'nin yetki almasını önlemek için polis baskısı ve gangster yöntemleri uygulamakta, buna karşı CGT çoğunluk sağladığı Renault'daki haklarını zora karşı zor kullanarak koruyunca, sosyalist partisinin ve onun hükümetinin yetkilileri komünistleri ve CGT'yi şiddete başvurmakla suçlamaktadırlar.

Gene Kuzey Amerika burjuvazisi, İngiliz sömürgecilerine karşı bağımsızlığını savaş vererek, yani şiddet yoluyla elde etmişti. Aynı şekilde Güney'in tarım burjuvazisi kendi çıkarları için Kuzey'in sanayi burjuvazisine karşı-devrimci şiddeti (iç savaşı) başlattığında, Kuzey burjuvazisi zencileri pek sevdiği için değil, ama kölelikten kurtulacak zencilerle işgücü elde etmek amacıyla köleliğin kaldırılmasını savunarak, ama sonuçta ilerici bir konumda olarak, Güney burjuvazisinin başkaldırısını şiddet yoluyla ezdiğinde, şiddet meşruydu. Ne var ki, iç savaşı hemen izleyen yıllarda işçi sınıfı –devrim için bile değil– sadece 8 saatlik işgünü hakkını almak için grevlere ve kitle gösterilerine başvurduğunda (üstelik de silah kullanmadığı halde) işçi hareketleri burjuvazi gözünde lanetleniyor, işçiler terörist ilan ediliyor ve en meşru, en basit bir demokratik hak için verilen mücadele şiddet yoluyla bastırılmak isteniyor, bu yıllar zarfında binlerce işçi öldürülüyordu.

Bugün de aradan yüz yıl geçtikten sonra, ABD'deki işçi kıpırdanışları gangster sendikacılar eliyle sindirilmekte, bunun da yetmediği yerde, Ulusal Muhafızlar adlı özel silahlı güçler devreye girmektedir.

Bağımsızlığını silahla elde etmiş olan Amerikan ulusunun burjuvazisi, bağımsızlık mücadelesi veren Vietnam halkına silahla saldırmıştır. Aynı ABD'ye göre Salvador'da sosyal devrim mücadelesi veren Salvador halkı ve Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi teröristtir, ama ne hikmetse, Nikaragua'da Kontra'ların CIA patentli sabotaj ve cinayet eylemleri haklıdır ve ABD hükümetinden resmen yardım almaktadır; bu yardım kapalı kapılar ardında değil, herkesin gözü önünde verilmekte, miktarını bile her yıl Amerikan Kongresi saptamaktadır.

KATİLLERİ MASUM BOLŞEVİKLERİ TERÖRİST GÖSTERENLER

VURGULADIĞIMIZ konuya pekçok örnek gösterilebilir. En çarpıcı bir başkasıyla örneklerimize son verelim: Çarlık despotizmi Rusya halklarını ezerken bu şiddete Batı'da karşı çıkan devlet yoktu. Derken I. Dünya Savaşı patlak verdi. Rusya, Fransa ve İngiltere'nin (daha sonra da Amerika'nın) yanında Alyans (İtilaf) devletleriyle birlikte savaşa girdiğinde de bu ülkeler için Çarlık ve onun ülke içindeki şiddeti meşruydu. Şubat devriminden sonra Kerensky hükümeti Bolşeviklerin öncülüğündeki işçi sınıfına saldırırken de –otokrasisiz– Rus burjuvazisinin terörü meşru oldu. Ama Ekim'de Sovyetler iktidarı ele geçirince, işçi sınıfının sosyal devrim için kullandığı haklı ve meşru şiddet, aynı devletler tarafından kınandı. Sadece onunla kalınmadı, Alyans devletlerinin düşmanı Almanya sosyalist Rusya'dan toprak almağa (savaşa) devam ettiğinde, bu durum İtilafçıları sevindirdi bile. Fakat dünyanın ilk işçi hükümeti Almanya ile Brest Litovsk barış anlaşmasını imzaladıktan sonra, İtilaf devletlerinin askerlerinden düzenlenmiş emperyalist ordular doğrudan çıkartma yaparak emper-

yalist müdaheleyi başlatmıştır. Bunu izleyen iç savaşta da Batılı devletler karşı-devrimci güçlerin şiddetini desteklemişlerdir. Aynı tutumu Gürcistan sorununda da tekrarlayan emperyalistler terörist SR'lerin yargılanması sırasında da SR'leri savunan kampanyalar açmışlar, hatta bu meseleyi Sovyetler Birliği'ne karşı bir vesileyle pazarlık konusu yapmak istemişlerdir... ilh.

Suikastçi, sabotajcı, katil Beyaz Rus çeteleri Batı'nın gözünde masumdular, hatta "solcu" SR canileri de affedilmeliydiler, ama Bolşevikler teröristti. Lenin Yedinci Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'nde şöyle diyordu: "Bugüne değin hep terörizmle itham edildik. Bu, basın sütunlarından hiç eksilmeyen başlıca suçlamadır. Terörizmi ilke haline getirmekle suçlanıyoruz. Buna karşı yanıtımız şudur: 'Kendi iftiranıza kendiniz bile inanmıyorsunuz'. " (Bütün Eserler, C. 30, s. 222)

Politik terimler olarak Devrimci Şiddet ile terörizm aynı kavramlar değildir. Solcu terörizm ya da Leninist terminolojideki eşleniğiyle bireysel terör küçük burjuva maceracılığının yöntemidir. Kitlelerden ve halk mücadelesinden kopuk bireysel şiddet girişimleridir, genellikle sansasyon yaratmaya yönelik ya da intikam, cezalandırma ve bu yoldan da güçlü görünme güdüleriyle donanmış, en iyimser deyimle kitlelerin –emekçi sınıfın– değil, *BİREY*'in fedakarlığına dayalı *KAHRAMAN YARATMA* yöntemidir. Salt bu amaçla başvurulan siyasi suikast, adam kaçırma, banka soyma, uçak korsanlığı, kitleleri teröörize edecek sabotaj, infilak ya da küçük burjuvaların sokak çatışmaları vb. gibi maceracı eylemlerdir.

Şu halde, sapla samanı karıştırma gayretlerine karşı neyin terörizm olduğunu, neyin olmadığını daima göstermek gerekecektir.

Gerici burjuva ideolojisinin genellemesi içinde bazan bir "yasal grev" bile "terörizm" olarak nitelendirilebilir. Sözcüğün bu kullanımına göre ulusal kurtuluş hareketlerinin silahlı mücadele biçimleri, sosyal devrimin her veçhesi ve bu arada şiddet cephesi ve karşı-devrim hareketlerine karşı başvurulan zora dayalı devrimci tedbirler haydi haydi "terörizm" olacaktır. Haklı ve doğru olanı gayrimeşru ve haksız göstermeyi amaçlayan bu politik tutum burjuva ikiyüzlülüğü açısından doğaldır. Doğal fakat yalan; çünkü tarihsel olarak meşruiyetini yitirmiş burjuva sınıfın, sınıf mücadelesini zor kullanarak bastırması devam ettikçe şiddet mutlaka varolacaktır ve bu doğaldır; yalan olanı, bunun "terörizm" veya "haksız terör" olduğudur. Bu tür terörün –daha doğrusu şiddetin– temelinde ideolojik bir seçme değil, sınıf mücadelesinin nesnel zorunluluğu yatmaktadır. İşçi sınıfı bilimi "zor"un tarihsel devrimci rolünü ve sınıf mücadelesindeki "şiddet" gerçeğini yeterince çözümlemiş, gerektiği yerde ve zamanda uygulamakta tereddüt göstermemiştir.

Bundan farklı olarak "sol"-terörizmin şiddet anlayışının temelinde belirli bir dünya görüşü, küçük burjuva ideolojisi bulunur. Bu iki farklı ve zıt "şiddet" anlayışını birbirinden kesinlikle ayırmak konumuz açısından önemlidir.

İŞÇİ SINIFI BİLİMİNDE ŞİDDET KAVRAMI

MARKSİZMİN şiddet olgusuna ilişkin teorik çözümlemesi Engels'in şu sözlerinde en özlü ifadesini bulmaktadır. "Özel mülkiyeti barışçıl yoldan ortadan kaldırmak mümkün müdür?" sorusunu soran Engels, bu soruyu şöyle yanıtlıyordu: "Böyle olmasını isterdik ve komünistler mümkün değildir diyenlerin en sonuncusu olurdu... Fakat aynı zamanda, komünistler hemen hemen tüm uygar ülkelerde proletaryanın ilerlemesinin zor kullanılarak bastırıldığını biliyorlar ve böylece komünistlerin düşmanları dahi bütün güçleriyle ihtilalin lehine çalışmış oluyorlar. Eğer son çözümlemede bütün bunlar ezilen proletaryayı ihtilale doğru iterse, biz komünistler proletaryanın davasını o zaman eylemle savunacağız, hem de bu şimdi sözle savunduğumuzdan asla daha kötü olmayacaktır" (K.Marx-F.Engels, Bütün Eserleri, C. 4, s. 330)

Bilimsel sosyalizmin devrimci şiddete bakışı budur: İşçi sınıfı ve müttefikleri (emekçi halk güçleri) ile egemen sınıflar arasındaki sınıf mücadelesinde şiddete ilk başvuran daima egemen sınıflar olmuştur. Bir başka deyişle, yönetici sınıflar iktidarı vermemek için zor kullandıkları ve bunun bugüne değin istisnası görülmediği için, işçi sınıfı zor'a başvurur. Aynı olgu ezilen ulusların ulusal bağımsızlık istemleri konusunda da büyük çoğunlukla yaşanmaktadır.

Ve bilimsel sosyalizm, insanlık tarihinin en insancıl öğretisidir ve ahlâkıdır. Sosyalistler insana herkesten fazla önem ve değer verirler, tek bir insanın burnu bile kanasın istemezler. Lenin'in de dediği gibi "şiddet, hiç kuşkusuz, bizim ideallerimize yabancıdır" (Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm, Bütün Eserleri, C. 23, s. 69). Ne var ki, sosyalist ideallere şiddet yabancıdır, ama özel mülkiyet düzeni ve burjuva sınıfının egemenliği milyonlarca, on milyonlarca insanın acı çekmesi, ezilmesi, hayatını bir avuç sömürücünün çıkarları için ziyan etmesi demek olduğundan, bu duruma son vermenin yolu şiddetten geçiyorsa –ki burjuvazinin terörü yüzünden geçmektedir– bu haksızlığa, insansızlığa son vermenin ve azınlığın silah zoruyla iktidarını sürdürmesine engel olmanın çaresi çoğunluğun, geniş yığınların da donanarak şiddet kullanmasıdır. Bunda gayriinsani olan, sosyalist ahlâkla bağdaşmayan hiçbir

şey yoktur.

Buradaki yaklaşım "şiddete kesinlikle karşı" olmak, fakat şiddeti aynı zamanda sınıf mücadelesinin kaçınılmaz ögelerinden biri olarak görmektir. İstemek ve taraftar olmakla sınıf mücadesenin objektif yasaları değişmeyeceği için Marksizmin şiddet konusunda herhangi bir "tercihi" değil, "tespiti" sözkonusu olmuştur. Ne var ki, objektif tarihsel sürecin bu gerçeği, bu sürecin tümünü kavramakla yükümlü bulunan işçi sınıfına ve onun siyasal hareketine bir dizi görev ve sorumluluklar yüklemektedir.

İşçi sınıfı açısından konu şunu zorunlu kılar: Dövüşmesini bilmek ve öğrenmek! Bunu öğrenmeyen işçi sınıfı, ne zorunlu olarak şiddeti içeren devrimci sürece egemen olabilir, ne de bu süreci "şiddet" içeriğinden arındıracak güce ulaşabilir. İlk koşul bu "niteliğin" kazanılması, varolmasıdır. Lenin: "İktidarın ele geçirilmesine götüren yol hangisi olursa olsun dövüşmek isteyen ve dövüşmesini bilen devrimci sınıfların gücü gereklidir." derken "tercihini" değil, tespitini, yani zorunlu olarak olması gerekeni vurgulamaktadır. (age, C. 25, s. 319)

Dövüşmeyi öğrenmenin yetmediğini kavramak en az dövüşmeyi öğrenmek kadar gerekli ve zorunludur. Son derece zengin ve karmaşık bir sürecin, devrim sürecinin, çeşitli açılımları işçi hareketine çok yönlü yetenekler kazanması sorumluluğunu yüklemektedir. "Gelecekteki şu ya da bu durumda hangi mücadele yolunun bizim açımızdan uygulanabilir veya avantajlı olacağı önceden kestirelemez. Bütün mücadele araçlarını kullanmayı bilmemek,... bazan sonucu tayin edecek bir yenilgiye uğrama tehlikesi taşır." (age, C. 26, s. 171)

Tarihi tecrübeler ve devrimci işçi hareketinin deneyleri göstermiştir ki, sosyalist devrimi zafere ulaştırabilmek ve devrimci kazanımları koruyabilmek için silahlı mücadeleyi öğrenmek gerekli ve zorunludur. Burjuvaziden daha güçlü olunmadıkça onun sınıf hakimiyetine kesin olarak son vermenin imkansız olduğu, ondan daha güçlü olmanın objektif şartlarının da, sınıf mücadelesi içinde ona, kendisinin kullandığı yöntem ve araçlarla cevap vermekten geçtiği, teorinin ve pratiğin alfabesinin ilk harfi kadar genel ve kesindir.

Bu genel ve kesin olan şeye (şiddete) işçi hareketinin ihtiyaç duyması, tam da onun "genel ve kesin" olmasındandır; işçi sınıfının şiddete taraftar olmasından değil. İşçi sınıfınının —ve bilimin— şiddete karşı olması ise, en soylu insani amaçlara sahip bulunmasına rağmen, sadece bu amaçlarından ötürü değil, salt şiddet üzerine kurulu bir mücadelenin bu amaçlara ulaştırmayacağını bilmesinden ötürüdür. Tarihte her sosyal ve politik devrimde salt insan kavramı açısından dramatik bir muhteva hep varolmuştur. Devrimlerin sonuncusu sosyalist devrim, aynı anlamda, kendinden önceki devrimlerden daha az dramatik olmamıştır ve olabilmesinin tarihsel şartları henüz doğmamıştır. Fakat gerçeğin bu belirleniş şekli burjuvaziden ötürüdür. ●

"KONUŞAN TÜRKİYE"

(2. sayfadan devam)

Dahası bu tür burjuva siyasetlerinin demokratlıklarının ne menem demokratlık olduğu, "bunlarla müstakbel ve muhayyel ittifaklara halel getirebilir" endişesiyle işçilere, çalışan kitlelere açık seçik anlatılmadan, onların bilincine bu olgu maledilmeden bu siyasetlerin oy planında dahi olsa desteklenmeleri talebi ileri sürüldü müydü, bu, düpedüz kitleleri yanıltmak, onları kendi sınıf düşmanlarının peşine takmak anlamına gelir. Üstelik, çerçevesini 12 Eylül dönemi mevzuatının çizdiği legal siyaset sahnesi, emekçi yığınların alternatiflerine kapalı kaldığı sürece burjuva siyasetlerin gerçek yüzünü teşhir etmeye, kitleleri bu konuda ısrarla uyarmaya gereken önemi vermedik miydi, gün gelir, bu yoldan kazanacağımızı sandığımız işçilerin, emekçilerin bir tanesini bile yanımızda bulamayız.

Evet bizim de istediğimiz "konuşan Türkiye". Ama işçisiyle, emekçi köylüsüyle, tüm çalışanlarıyla, Kürt halkıyla konuşan Türkiye! Böyle bir Türkiye' de varsın Demirel de konuşsun! Ama soruyoruz: Demirel kendi konuştuğu Türkiye'de bizlerin de konuşmasını savunuyor mu?

Demirel ve erkanı bu sorumuza *EVET* diye cevap veremiyorlarsa çekiver kuyruğunu öyle demokratlığın!.. Ve dahi böyleleriyle öngörülen işbirliğinin!●

SOSYAL DEMOKRASİ VE BİLİMSEL SOSYALİZM

(6. sayfadan devam)

siyaseti belirleyip yönlendirmeyen başka örgütler de olabilir. Örneğin işçi sınıfı için sendikalar böyledir. Bu nedenle sendikalar, ne kadar siyasetin göbeğine girerlerse girsinler iktidara gelmezler. Onun için de sendikaların işlevi, kapitalist düzende işçiler için elde edilebileceklerin azamisiyle sınırlıdır. Az önce görmüştük, sosyal demokrasinin de işçilere azami vaadi bu kadardır. O halde sosyal demokrasi, siyasi bir hareket olarak iktidara gelse bile sendikal bir örgütün kapitalist düzendeki yerinden ve işlevinden daha ileri gitmemekte, kendine çizdiği siyasi çerçeve nedeniyle gidememektedir. O zaman da sosyal demokrasi iktidara gelse de, işçi sınıfının çıkarlarını *SONUNA KADAR* savunan bir *SİYASET*, dolayısıyla işçi sınıfı iktidara gelmiş olmamaktadır. Açıktır ki bu sonuç İ.Cem'in, sosyal demokrasi sayesinde "ezilmiş sınıfların yönetici bir sınıfa dönüştükleri" iddiasını boşa çıkarmaktadır.

(Sürecek)

Dinçerler Neden Gönderildi?

Dinçerler adındaki Anavatan Partili bakan geçen ay birdenbire Çankaya'dan gelen bir emirle apar topar Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gönderildi. Olayı iki ayrı yönden değerlendirmek gerekiyor.

Bir kere, şu ünlü "demokrasiye geçiş" döneminde "seçim"le başa gelmiş sivil hükümetin iplerinin gerçekte ne denli Çankaya'nın elinde olduğu bir kez daha kanıtlandı. Gerçi aylardır Dinçerler aleyhinde yoğun kampanya sürdüren kimi sosyal demokrat siyasi çevrelerle küçük burjuva ilerici basın olayı sanki kendi zaferleriymiş gibi kutladılar ama, işin aslı hiç de öyle değil. Sözkonusu çevrelerin, köşe yazarlarının vb. açtıkları bu tür kampanyalar bir değil, iki değil, üç değil. Hiçbirinden bir sonuç elde edemezlerken, dedikleri hep kös dinlenir, uyarıları kaale alınmazken bu defa böyle tersine bir görüntü çıkması kendilerinden başka kimseyi kandırmıyor, kandırmayacak da.

Olay ne Çankaya'nın kampanyadan etkilenmesinin sonucu, ne de rejimin gerçek anlamında "laik cumhuriyet" ilkesine sadakatinin kanıtıdır. Çizmeden yukarı çıkmanın ne demek olduğunu anlamasına siyasi tecrübesinin henüz yetmediği anlaşılan Dinçerler, Anavatan Partisi içinde ve bakanlığında MSP partizanlığını fazla ileri götürmüştü, rejimin kilit destek adamları MHP'lilerle doğrudan çatışmaya girmiş, bir takım "derinden" götürülmesi farz olan işlerin gürültüsünü ayyuka çıkarmış, Atatürkçü faşistlerin bu konuda sürdürdükleri politikaya zarar vermeye başlamıştı. Gitmesi gerekiyordu. Selametle gönderildi!

Bu noktada olayın diğer ilginç yanına geliyoruz. Laik devlet, temelinde bireyin özgürlüğü kavramına dayanır. Laiklik anlayışının ve pratiğinin kök salıp yayılması bireyin özgürleşme, toplumun demokratikleşme sürecinin ayrılmaz parçasıdır. Oysa bizde Cumhuriyet burjuvazisi ilk baştan itibaren bu özgürleşme ve demokratikleşme sürecine hiç de hoş gözle bakmamış, onu yolundan saptırmak, yozlaştırmak, engellemek için elinden geleni geri komamıştır. Bütün Cumhuriyet tarihi, burjuvazinin sonuçta kendi politik gelişimini de köstekleyen, dumura uğratan bu tür tutum ve siyasetlerinin tarihidir. Dinin tutucu, baskıcı işlevi bu süreçte kâh öne çıkan, kâh nispeten geri planda işleyen, fakat etkinliğini hep sürdüren canlı bir faktör olmuştur.

Cumhuriyetin başında feodal ideolojiye ve halifelik gibi kurumlara karşı girişilen savaşın yönü ve hedefi, özünde, özgürleşme ve demokratikleşmeyi içermediği için Kemalist burjuvazinin laiklik uygulamaları bir yandan kitleler üzerinde bir tür ek politik baskı unsuru oluştururken, öte yandan dinî ideolojinin tutucu ve baskıcı işlevine temelden, kalıcı bir darbe indirmemiştir. Bu nedenle de Türkiye'de din, Kemalist ideolojinin en tepeden inmeci, radikal, baskıcı "laik" etkinlik dönemlerinde dahi bireyler üzerinde siyasi ve sosyal baskı unsuru olma işlevini korumuştur. Koruduğu, zaman zaman, özellikle de burjuvazi geçmişe cephe almadan geleceğine güvenle bakabilecek hale geldikten sonra, "irtica" denilen şeyin tepeden politik manipülasyonla sık sık demokrasi güçlerine karşı sahneye sürülmesinden bellidir. ("İrtica"ın kitlerin inançlarında ya da hayat koşullarında *mündemiç* olduğu görüşü ise kerameti kendinden menkul küçük burjuva Kemalist safsatasından başka birşey değildir.) Küçük burjuva ilericilerinin sürekli şikayet konuları olan "dinin siyasete alet edilmesi" olayının kökü buradadır. "Dinin siyasete alet edilmesi" *doğrudan* siyasi baskının bazen dolaylı görünen bir biçimidir. Dolayısıyla burjuvazinin toplumun demokratikleşmesini sınırlama ve zaman zaman geriletme politikaları siyasi baskının bu biçimini de —başka biçimlerinin yanı sıra— şu ya da bu tarzda ve boyutta her zaman içermiştir.

Bugün de olan bu. Ve bu olguda Türk ordusu doğrudan ve önemli bir rol oynuyor. Burjuvazinin silahlı baskı ve zulüm aracı olmasının ötesinde, toplumun ideolojik ve siyasi şartlandırılması, güdümlendirilmesi işlevini üstleniyor ve bu meyanda dinin manipülasyonuna özenle ağırlık veriyor.

Küçük burjuva ilerici akımın hep dört elle sarıldığı en baş fetişlerinden "laik Cumhuriyet ordusu"nun en doğrudan, en açık baskıcı, faşist iktidar döneminde, bugün, "dine taviz" olayının ulaştığı boyutlar başka türlü nasıl izah edilebilir? Çalışan kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerine saldırının asker-sivil Atatürkçü faşistler eliyle her alanda, her düzeyde kurumlaştırıldığı bir dönemde "Türk-İslam sentezi" çığırtkanlarının sistemli bir biçimde devlet ve siyasi parti kademelerini, üniversiteleri, Milli Eğitim Bakanlığı'nı, TRT'yi vb. istila etmiş olmaları nedendir? Aydınlar Ocağı denilen ve başını gizli-açık tarikat şeyhlerinin çektiği, emekli generaller, eski yeni milletvekilleri, bakanlar, cumhurbaşkanı eskileri, holding sahipleri, üniversite profesörlerinden vb. oluşan siyasi gericilik ve karşı-devrim odağının 12 Eylül'den önce ve sonra da gündeme getirip tartıştığı sosyal, ekonomik, siyasi, hukuki önerilerin hemen tümünün Türk ordusunun iktidar gaspı süresince anayasa ve çeşitli yasa hükümleri olarak ve halen de türlü fiili uygulamalarla topluma bir bir dayatılması nasıl mümkün olabilmiştir?

Bunlara 12 Eylül ertesinde camilerde, mescitlerde, mevlüt, vb. törenlerinde orduya çekilen ve Genel Kurmayın doğrudan denetimi altındaki televizyonda yayınlanan ağdalı temennâları, TV'nin özel din saatlerinde sergilenen asker-mümin "kaynaşması" sahnelerini, dozu gittikçe artan Kuran, mevlüt, vb. yayınlarını, ordu politikasını kutsayan özel programları, Evren'in bir "hoca evladı" olmakla övünmelerini ve orda burda üstlendiği Kuran tefsirlerini, 12 Eylül öncesinde seçme derslerden olan din derslerinin bugün zorunlu oluşunu, vb., vb. hep ekleyebiliriz.

Bunların hiç birinin şaşılacak bir yanı yok. Kitlelerin hayat düzeyine, hayatına ve canına, demokratik özlemlerine, hak ve özgürlüklerine burjuvazinin ideolojik, siyasi saldırısının belli bir alanda bugünkü biçimlenişleri hepsi. Ve kökleri çok eskilere, Cumhuriyetin kökenine ve yapısına kadar gidiyor. Bu durumda kimi küçük burjuva ilerici kesimlerin meselâ Anavatan Partisi'ne, hükümetine, ya da bir bakanına "irtica" niyeti ve suçu yöneltip Türk ordusunun ve bir eskiyen deyimle "zınde güçler"in her türlü demokratik ve özgürlükçü özden soyutlanmış sözde "laik geleneği" ardına sığınma çabaları boşunadır. Bunun, burnunun ucunu görmemekten başka birşey olmadığını söylemek için de illâ "zındık" olmak gerekmiyor! ●

ABD EMPERYALİZMİ: SAVAŞ TEHLİKESİNİN KAYNAĞI

William Karshtan
Kanada Komünist Partisi Genel Sekreteri

Kanada Komünist Partisi Merkez teorik organı "Komünist Bakış"ın düzenlediği İkinci Yıllık Konferans, Ontario eyaletinin Toronto şehrinde 9-10 Şubat 1985 tarihleri arasında yapıldı. Konferansın konusu silahların azaltılması ve detanttı. Kanada Komünist Partisi Genel Sekreteri William Karshtan'ın Konferans'a sunduğu esas programın kısaltılmış metnini sunuyoruz.

Konu hayati önem taşıyor. Uluslararası mevcut durumdaki gerginliğin, silahlanma yarışının yeryüzünden hayatı yokedebilecek bir nükleer savaş tehlikesinin sorumlusu kim? Bazıları mevcut durumdan Sovyetler Birliği'ni sorumlu tutuyor. Diğerleri ABD'nin suçlu olduğunu söylüyor. Kimileri ise her ikisini birden suçlu buluyor. Barışı isteyenlerin, barışı kimin tehdit ettiğini bilmeleri gerekir. Bugün insanlığı yokedecek nükleer tehlikenin kaynağı kapitalizmin en yüksek ve son aşaması olan emperyalizmdir.

İkinci Dünya Savaşı'nda faşizmin askeri yenilgisi, Sovyetler Birliği'nin güçlenmesine, sosyalist ülkeler topluluğunun oluşmasına ve sömürgeciliğin çökmesine yolaçtı, buna rağmen tekelci kapitalizm muazzam gücünü korudu ve hâlâ koruyor. Çok açıktır ki durum böyle kaldığı sürece emperyalist savaş tehlikesi dünyayı sürekli tehdit altında tutacaktır. Savaş çıkartmak, bunun yanısıra ekonomik krizlerin yoğunlaşması, kronik işsizlik, yoksulluk ve eşitsizlik tekelci kapitalizmin —ki aynı zamanda emperyalizmdir— tabiatında mevcuttur.

Emperyalizm varolduğu sürece, savaş tehlikesi daima varolacaktır.

Kapitalizm ve sosyalizmin dünyada yanyana var olmalarından bu yana emperyalizm artık dünyaya hükmeden bir sistem olmaktan çıktı. Ayrıca, bu iki sistem sadece birarada var olmakla kalmayıp gün geçtikçe denge sosyalizmin lehine değişmeye başladı. Bu, dünyada yeni bir durum yarattı.

Bazıları, bugünkü uluslararası gergin durumdan ne sosyalizmin ne de kapitalizmin sorumlu tutulamayacağını savaş tehlikesinin sadece "blok politikası mantığı"ndan kaynaklandığını söylüyorlar. Bloklardan birisi birşey yapıyor, öteki ona karşılık veriyor. Sonra ilki bu karşılığa karşılık veriyor ve bu böyle sürüp gidiyor... Bu ne kadar doğru?

Şüphe yok ki blokların mevcudiyeti uluslararası hayatı etkiliyor, ancak uluslararası hayatın belirlenmesinde esas faktör blokların kendileri değil, sınıfsal yapıları'dır. Alalım NATO' yu. Kurucuları NATO'yu "Sovyet saldırganlığı"na karşı bir zorunluluk olarak açıklamışlardı. Ne ki bu bir yalan idi ve bu yalan hâlâ sürdürülüyor. Son birkaç yıl içinde ABD' de savaş sonrası döneme ait pekçok gizli döküman yayınlandı. Bu dökümanlardan, o dönem boyunca ABD' nin Sovyetler Birliği'ne karşı aktif bir savaş hazırlığı içinde olduğu açığa çıktı. SSCB'ye karşı savaş planlarını ihtiva eden bu dökümanların hepsi amacın Sovyetler Birliği'ndeki sosyal yapının ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin yıkılması olduğunu gösteriyor.

NATO bloku elbette, Sovyet saldırganlığı mitine karşı savunma amacıyla değil, fakat sosyalizme ve sosyalist olmayan diğer ülkelerdeki ilerici güçlere karşı savaşmak amacıyla kuruldu. NATO emperyalizmin bir sınıf organı'dır.

Varşova Paktı ise, NATO'nun ortaya çıkışından altı yıl sonra, ona bir cevap olarak oluşturuldu. Varşova Paktı, dünyayı bölmek, pazarlar ve sömürgeler elde etmek için kurulmuş bir savaş vasıtası değildir. O sadece, sosyalizmin kazanımlarının sınıfsal savunması'nın bir aracıdır.

NATO ve Varşova Paktı teşkilatlarının izledikleri politikaların başlıca özellikleri tamamen birbirinin zıttıdır. Bu nedenle savaş ve barış meseleleri karşısındaki tavırları da tümüyle birbirine zıttır.

200 yılı aşkın bir süreden, yani kuruluşundan beri ABD hiçbir istilâya uğramadı. Tam tersine, Vietnam'a karşı saldırı da dahil, her yerde müdahaleler ve saldırganlıklar düzenleyerek uluslararası polis gibi davrandı. Oysa Sovyetler Birliği kuruluşundan bu yana geçen 68 yıl içinde iki kez emperyalist müdahelenin ve saldırganlığın kurbanı oldu. Bu ülke Hitler faşizminin elinde II. Dünya Savaşı' nın en büyük tahribatına maruz kaldı.

Sovyet askerleri hiçbir zaman ABD'yi işgal etmedi. Fakat Sovyet iktidarlarının daha ilk günlerinde ABD bu ülkeye müdahele etmek için asker gönderdi. Bu olaydan sonra Sovyetler Birliği' nin güvenliği ve toprak bütünlüğü ABD tarafından sürekli tehdit altında tutuldu. 40 yılı aşkın süreden beri, ABD Sovyetler Birliği'ni kuşatmak ve tehdit etmek amacıyla çeşitli askeri ittifaklar kurdu, dünyanın her köşesinde askeri üsler tesis etti. ABD ve müttefikleri 30'u aşkın ülkenin toprakları üzerindeki 2500 askeri üs ve tesisle Sovyetler Birliği'ni ve diğer sosyalist ülkeleri kuşattılar. Sovyetler Birliği ise ABD topraklarını çevirmek ya da tehdit etmek için bu türden bir icraatta bulunmadı.

Son on yıllar kapitalizm ve sosyalizm arasındaki askeri ve ekonomik güç dengesini değiştiren mücadeleye tanık oldu. Emperyalizmin dünyada egemenlik kuran gücü bir daha geri dönmemek üzere sona erdi. ABD'de politikayı yönlendirenler artık ne yaparlarsa yapsınlar zamanı geri çeviremezler. Sosyalist ülkeler, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, büyük fedakârlıklar ve gayretler sonucu ABD'ye karşı yaklaşık bir askeri eşitlik sağlamayı başardılar. Varşova Paktı da NATO'ya. Bu eşitlik dünyada yeni bir durum yarattı. Bu durum, artık bir dünya savaşının kaçınılmaz bir kader olmadığını söylemeyi mümkün kıldı. Böylece dünya nükleer savaşı önlenebilir oldu. Bunlar emperyalizmin dünyaya hükmettiği dönemlerde söylenmesi mümkün olmayan sözler idi. Ancak hemen belirtilmelidir ki, emperyalizmin tabiatında bulunan savaşın ekonomik temelleri hâlâ varlığını korumaktadır. Değişen, emperyalizm değil, dünyadaki güçler dengesidir. Emperyalizm saldırganlığından vazgeçmedi, vargücüyle silahlanma yarışı ve savaş için çaba sarfediyor. Açıkça görülüyor ki bugün daha çok savaşsever oldu.

ABD yönetimi, "sosyalizm yapısının tümüyle yıkılması"nı dış politikasının ana hedefi olarak açıkladı. Sovyetler Birliği'ne "haçlı seferleri" düzenledi ve onu "melanetlerin kaynağı" olarak ilan ederek, silip süpürmek ve tarihin çöplüğüne atmakla tehdit etti.

Bugün sosyalizme karşı ABD'nin açtığı haçlı seferi ile 1930' larda Hitler faşizmi tarafından sosyalizme karşı düzenlenmiş olan haçlı seferi arasında fazla bir fark yoktur. II. Dünya Savaşı'na kapı açan bu anti-komünist ve anti-sovyet haçlı sefe-

nin bedelini insanlığın ne feci şekilde ödediğine bütün dünya tanıktır. Bu asla unutulmamalı.

Detanttan soğuk savaşa ve savaş için askeri harcamalara geçiş, sözde Sovyet askeri tehditi bayrağı altında yürütüldü. Bu sahte bayrak altında ABD yönetimi Doğu-Batı ilişkilerinin temelini kundakladı. Askeri üstünlük elde etmek amacıyla silah yarışına hız verdi ve dünyaya hükmetmek için ilk darbeyle "kazanılabilir" bir nükleer savaşla dünyayı tehdit etti. ABD' de en saldırgan güçler , askeri alanda Sovyetler Birliği'ne ve tüm sosyalist ülkere karşı stratejik üstünlük elde etme çabaları yanısıra uzayın silahlandırılması için de ellerinden geleni yapıyorlar. ABD tarafından Batı Avrupa'ya Cruise ve Pershing füzelerinin yerleştirilmesi ve ABD'nin Yıldız Savaşları programı nükleer savaşın maddi hazırlıklarının parçasıdırlar.

ABD emperyalizminin bu çok tehlikeli gidişatına karşı Sovyetler Birliği barış içinde birarada yaşamak, detant ve silahsızlanma politikası için mücadele ediyor.

Durum böyle iken sorumluluk duygusu taşıyan bir kişi nasıl olur da mevcut uluslararası gergin durumdan ABD'nin ve Sovyetler Birliği'nin "eşit sorumluluk" taşıdığını söyleyebilir?

Sosyalist ülkelerde yabancı ülkelerin topraklarını ve kaynaklarını sömürmek için militarizmden ve silah yarışından çıkar sağlayan gruplar yoktur. Ne savaş çağrısında bulunan vardır ne de savaş önerisinde. Sovyetler Birliği'nin kapitalizm üzerinde üstünlüğünü ispat etmek için savaşa ihtiyacı yoktur. Sovyetler Birliği'nde ABD'de olanın aksine, sahiplerinin ordunun en üst kademeleriyle ve devlet mekanizmasıyla kenetlendiği ve silah yarışından muazzam kazanç sağlayan gayri resmi kuruluşlar olan askeri-sınai kompleksler bulunmamaktadır.

İkinci Dünya Savaşı sona erdiğinde Sovyetler Birliği ABD'ye dostça ilişkilerin muhafaza edilmesi teklifinde bulundu. Amerikan tarafı ise buna "atom diplomasisi" ile cevap verdi.

Sovyet hükümeti hem atom silahına henüz sahip değilken, hem de kendi atom bombalarını geliştirdikten sonra atom silahlarının yasaklanması teklifinde bulundu. ABD atom silahlarının yasaklanmasına, yok edilmesine değgin bütün teklifleri reddetti.

Sovyetler Birliği hiçbir zaman bütünüyle yeni tip bir silahı ilk ortaya çıkartan ülke olmazken ABD tam aksine sürekli olarak yeni silahlar geliştirdi.

Sovyetler Birliği atom bombasının geliştirilmesinde yaklaşık 4 yıl, stratejik bomba taşıyan uçakların geliştirilmesinde yaklaşık 5 yıl ve nükleer denizaltıların yapılmasında gene kabaca 5 yıl ABD'nin arkasında gitti. Çok başlıklı atom füzelerinin (MIRV) üretimine (Sovyetler Birliği'nin tekliflerine ve uyarılarına rağmen) ilk başlayan ABD oldu, vb...

Dünya kamuoyunun protestolarına rağmen ABD, 1981'de nötron bombasını ve hemen aynı zamanda iki bileşenli kimyevi silahların tam kapasite üretimini başlattı.

Böylece, Sovyetler Birliği, ABD tarafından tırmandırılan hareketlere ve onun saldırganlığına karşı kendini savunmak için karşılık vermeğe mecbur bırakıldı. ABD'nin Avrupa'ya orta menzilli nükleer silahları yerleştirmesiyle bağlantılı olarak durum bugün de aynı şekilde sürüyor.

Olaylar bunlar. Vakıalar gösteriyor ki, silah yarışı emperyalizm tarafından başlatıldı, ABD emperyalizmi ve NATO tarafından giderek hızlandırılıyor, sosyalizm tarafından değil. Nükleer savaş tehdidi ABD emperyalizminden geliyor, sosyalizmden değil. Tarih defalarca göstermiştir ki, savaşlar ve savaş tehlikeleri her zaman emperyalizm tarafından yaratılmıştır.

Sorumluluğun "eşit" mi yoksa "eşitsiz" mi olduğu sorusu incelenecekse 1970'li yılların son ve 1980'li yılların ilk dönemlerinde, ABD'nin ve Sovyetler Birliği'nin izledikleri uluslararası ve askeri politikalarının ana hatlarını tahlil ve mukayese etmek gerekir.

Detantın bozulmasına Sovyet askerlerinin Afganistan'a girmesinin sebep olduğu iddia edilmektedir.

İşte, meselenin özünden ayrı olarak bazı kronolojik göstergeler.

a) 1977 yılının sonunda ABD nötron bombasının yakın bir gelecekte Batı Avrupa'ya yerleştirileceğini ilan etti.

b) 1978 Mayısında Washington'da yapılan NATO Konseyi toplantısında, NATO ülkelerinin askeri bütçelerinin, enflasyon hızının üstünde en az % 3 artırılmaları kararı alındı.

c) 1979'da, Sovyet askerlerinin Afganistan'a girmesinden iki hafta önce, NATO 572 orta menzilli füzenin Batı Avrupa'ya yerleştirilmesi kararını almıştı.

Böylece, Afganistan olaylarından önce ABD ve müttefikleri en az bu üç önemli icraatla detantın temelini tahrip etmiş oldular. Reagan'ın başkan olmasından sonra ABD, askeri harcamaları olağanüstü artırmak, silahlanmaya hız vermek ve orta menzilli füzeleri Avrupa topraklarına yerleştirmek, uzayı silahlandırmak yolunda dolu dizgin ilerledi.

Orta menzilli silahların ele alındığı Cenevre görüşmelerinin safahatı, Sovyet hükümetinin nasıl uzlaşmacı bir tavır izlediğini göstermektedir. Oysa bu görüşmeler ABD tarafından yanıltıcı propaganda amacıyla kullanılmaktadır.

Sovyetler Birliği nükleer silahları kullananın ilk kendisi olmayacağına söz verdi. ABD hükümeti ise tam tersine ilk nükleer vuruşun kendisinin "hakkı" olduğunu ilan etti.

Sovyet askeri doktrini savunmacıdır. Buna karşılık ABD askeri politikasının yapısı silahlanmaya dayanır. Özellikle Pershing II ve Cruise füzelerinin yerleştirilmesi somut olarak göstermektedir ki ABD askeri doktrini saldırgandır. ABD'nin Yıldız Savaşları programı da aynı doğrultudadır. Bu program savunma için değil, aksine saldırı içindir. Kendisine misilleme korkusu olmaksızın bu, ABD'ye ilk vuruş imkanı sağlayacaktır.

Sovyetler Birliği'ni (bağımsızlık mücadelesini desteklediği için) "uluslararası terörizm" politikasını izlemekle suçlarken aslında uluslararası terörizm faaliyetlerini pratikte sürdüren ABD hükümetinin ta kendisidir. Grenada, Lübnan, Nikaragua, El Salvador, deniz yollarını mayınlamak, Namibia, Angola, Mozambik'e karşı Güney Afrika hükümetini desteklemek... Ve bu liste gün geçtikçe kabarıyor.

Böylece meseleye etkiyen faktörlerin analizi ve hatta yüzeydeki olgular, uluslararası durumun kötüleşmesinde Sovyetler Birliği'nin ve ABD' nin "eşit sorumlulukta" olduklarından sözetmenin hiçbir temeli olmadığını gösteriyor. Uluslararası gerginliğin artmasının ve bir nükleer savaş tehdidinin tek sorumlusu ABD'dir.

Reagan yönetimi, ABD'nin nükleer silahların ilk kullanımından vazgeçmeyeceğini resmen doğruladı. Onlar ABD'yi daha da silahlandırmak için çeşitli programlar geliştirmek ve bilhassa her türden ilk vuruş füzeleri imal etmek niyetindeler. Uzayda ve uzaydan dünyaya doğru kullanılacak çeşitli silahların hazırlanmasından ve kullanılmasından sorumlu özel bir BİRLEŞİK UZAY KUMANDANLIĞI kurulmaktadır. Bütün bunlar ABD yönetiminin Sovyetler Birliği ile görüşmeleri sürdürmesine rağmen dünyada bir savaş tehlikesi yaratan ve tehlikeyi gittikçe artıran militarist politikasını değiştirmek niyetinde olmadığını gösteriyor.

NATO da aynı doğrultuda hareket ediyor. NATO Konseyi'nin Brüksel' de yapılan son dışişleri bakanları toplantısı bunu kanıtladı. Brüksel'den silahlanmaya dair tek bir somut öneri gelmedi.

Güngeçtikçe aşikâr olan şudur ki güçler dengesini başka vasıtalarla değiştirmekten aciz olan emperyalizm şimdi daha açık bir şekilde silahlı kuvvetlere ağırlık vermektedir.

Bütün bunlar "kuvvete dayanan barış" politikasının sürdürüleceğine işaret ediyor.

Bu gelişmelere rağmen, Sovyetler Birliği ise tam tersine, uluslararası gerginliği azaltmak, silah yarışını durdurmak, nükleer silahları yasaklamak ve yok etmek, uzayın silahlandırılmasını önlemek için ısrarlı bir politika izliyor.

Uzayın silahlandırılmaması yeni ve olağanüstü tehlikeli silahlanma yarışını durdurabilir. Nükleer silahların, bütün nükleer güçler tarafından ilk kullanımından vazgeçilmesi bir nükleer savaşı önleyebilir, nükleer silah yarışını nitelik ve miktar olarak mevcut düzeyinde dondurmak, bu silahların sınırlandırılmasına, azaltılmasına ve sonunda tasfiye edilmesine doğru atılmış bir adım olabilir. Bütün nükleer silah deneylerinin yasaklanması, bu tür silahların niteliklerinin geliştirilmesini önleyebilir. Sovyetler Birliği tarafından yapılan tüm bu teklifler, silah yarışmasına son verilmesine ve silahsızlanmaya, özellikle nükleer silahsızlanmaya geçişin kapısını açabilir.

ABD emperyalizmi, silah yarışını sadece savaş için bir malzeme hazırlığı olarak görmüyor, aynı zamanda sosyalist ülkeler topluluğuna ve dünyanın değişik yerlerinde sürdürülen ulusal kurtuluş ve devrim hareketlerine ekonomik ve politik baskı aracı olarak görüyor. ABD silah yarışının başlıca gayelerinden biri sosyalist ülkelerin ekonomilerinde güçlükler yaratmak, böylelikle bu ülkelerin istikrarını bozmaktır.

ABD'nin sürdürdüğü silah yarışı aynı zamanda müttefiklerinin aleyhine de gelişiyor. Onların bağımsızlıklarını zayıflatıyor, kendi ülkelerinin ulusal çıkarlarına uygun düşen dış politikalar izlemelerine engel oluyor.

Bunun son bir örneği, bir nükleer savaş halinde kullanabilmek için, nükleer derinlik bombalarının Kanada topraklarına yerleştirilmesi doğrultusunda Reagan yönetiminin aldığı tek taraflı karardır. Mulroney'in tebessümü ABD'nin Kanada'nın hükümranlığına karşı saldırısını önleyemedi. Kapı liberaller tarafından açıldı ve sonra da Kanada topraklarında Cruise füzeleri deneyleri yapılmasına Tory * hükümeti muvafakat etti. Savunma Bakanı Bay Coates daha ileri bir adım atarak, silah harcamalarında ABD ile yarışa girilmesini istedi. Böylece Kanada ekonomisi yeniden yoluna girecekmiş!

Gözden kaçırılmaması gereken husus şudur ki, ne ABD yönetimi ne de NATO savaş için malzeme hazırlığı yapmaktan vazgeçiyorlar. Vazgeçmedikleri gibi hazırlığın hızını bile düşürmüyorlar. Dış politikalarının ana silahı olarak askeri güçlerini artıran uygulamaları sürdürüyorlar. ABD'nin askeri bütçesi bu yıl 313 milyar doları aştı. Oysa 1984'te bu miktar 265 milyar dolar idi. Ve önümüzdeki 5 yıllık periyod içinde askeri bütçe toplam 2 trilyon doların üzerinde astronomik bir miktara ulaşacaktır.

Alman emperyalizmi 1930'larda içine düştüğü ekonomik krizden çıkışı savaşta aramıştı. Bugün ABD emperyalizminin en saldırgan ve en gerici güçleri aynı türden bir yol izliyorlar. Kapitalist gelişim öyle bir düzeye ulaştı ki yönetici sınıf, işgücü fazlasından ve sermaye fazlasından kurtulmak ve yeni pazarlar yaratmak için yeni bir büyük savaşa ihtiyaç duyuyor.

ABD'de askeri-sinai kompleksler dev boyutlara ulaştı. İç politikalarındaki gerici eğilimlerinin ve uluslararası arenadaki saldırgan tutumlarının kaynağı budur. Silahlı kuvvetlerle ve devlet aygıtıyla iç içe geçmiş olan bu güç, ABD'deki en saldırgan ve en gerici gücü oluşturuyor. Onlar finans oligarşisiyle birlikte ABD yönetiminin dış politikasının esaslarını tayin ediyorlar. Askeri-sinai kompleksler bitmez tükenmez kâr gördükleri Yıldız Savaşları programını destekliyorlar. Gayeleri Laser teknolojisindeki ve uydu haberleşmesindeki başarılı gelişmelerden yararlanarak, yeni tipten silahların imalatını ve yerleştirilmesini ihtiva eden dev bir projenin —ki askeri sanayiin 21. yüzyılın ilk on yılına kadar büyümesini sağlayacaktır bu proje— başlatılmasıdır. Sadece uzayda gerçekleştirilecek olan böyle bir programın maliyetini 500 milyar dolar civarında olacağı tahmin ediliyor. Yani stratejik silahların modernleştirilmesi programı tutarından yüzde yüzelli daha fazla. Bu program nötron bombası, kimyevi silahlar ve tahrip gücü nükleer silahlara yakın olan yeni tip konvansiyonel silahların yapımını da içeriyor. Bu, askeri malzeme üreten firmalara Pentagon tarafından büyük ve sürekli siparişleri sağlayabilecektir.

Biz, barış hareketinin tüm unsurlarının ABD emperyalizmini savaş tehlikesinin kaynağı olarak görmediğinin farkındayız. Gene biz, bazı barış aktivistlerinin meseleyi daha iyi bildikleri halde "eşit sorumluluk" kavramı doğrultusunda davranmayı iyi bir taktik olarak düşündüklerinin de farkındayız. Onlar, böyle hareket etmekle barış hareketini genişletebileceklerine inanıyorlar. Oysa, "eşit sorumluluk" iddiası savaş isteyenlerin ekmeğine yağ sürmektedir.

Biz kendi hesabımıza inanıyoruz ki, deneyler Kanadalılar'ın savaş tehlikesinin gerçek kaynağının ABD emperyalizmi olduğu ve Kanada'nın güvenliğine tehdidin Sovyetler Birliği'nden değil, ABD'den geldiği kanaatine varmalarına yardım edecektir. Bu konu üzerinde görüş alış-verişi yapmağa ihtiyaç duyabiliriz ama bunu yaparken bir yandan da nükleer savaş tehlikesine karşı mümkün olan herkesi ülke çapında geniş bir barış kampanyasında birleştirmek zorundayız. Savaş tehlikesinin kaynağı konusunda yapılan tartışmalar barış hareketi içinde bölünmelere neden olmamalıdır. Sabırlı ve düşünceli davranmak gerekir. Dünyada gelişen olaylar, Cruise füzelerinin ve ABD silahlarının Kanada toprakları üzerinde yapılan deneylere karşı çıkmak, Kanada'yı nükleer silahlardan arındırılmış bir bölge haline getirmek, nükleer silahları dondurmak, ilk kullanan olmaktan vazgeçmek, uzayı silahlandırmamak, savaş değil barış zamanı ekonomisi için, yani Kanada'yı bir askeri polis devleti haline sokabilecek olan bütün faktörlere karşı, mücadeleyi genişletmek ihtiyacı içinde olduğumuzu açıklıyor.

Uluslararası durum günümüzde karmaşıklığını korumaktadır. Dünya misli görülmedik bir silah yarışı ve emperyalizmin hazırlamakta olduğu nükleer savaşla karşı karşıyadır. Bir savaş çıkıp çıkmayacağı bugün insanoğlunun en yakıcı sorunudur. Nükleer savaşın önlenmesinden herkes sorumludur. Hiç kimse buna kayıtsız kalamaz.

Akılda tutulmalıdır ki, detantı gündeme getiren 1970'li yılların ilk dönemlerindeki şartlar varlıklarını sürdürmektedirler. Bunun temelinde Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler tarafından büyük masraflar ve çabalar sayesinde gerçekleştirilen stratejik plandaki askeri eşitlik yatmaktadır. Herhangi bir nükleer savaşı intihar haline getiren bu olgudur. Unutulmamalıdır ki emperyalizm detanta zorlanmıştır ve emperyalizmin saldırgan ve savaşçı tabiatı değişmiş değildir. Dolayısıyla detant ve barış için çalışmak ve mücadele etmek gerekir.

Marksistler, bir yandan böylesi ve diğer meseleler etrafında birliği sağlamak için çalışırlarken, öte yandan da barış için mücadeleyi, savaşların kaynağı olan kapitalizme son verme mücadelesine bağlarlar. Marksistler kapitalizm altında barış için demokratik mücadelenin minimum programını ileri sürerler, ama onların aynı zamanda, savaş tahlikesini bir seferde ve ebediyen ortadan kaldıracak, sosyalizmin dünya çapında zaferini hedefleyen bir maksimum programı da vardır.

Bu şartlarda komünistler önlerine karşılıklı ilişki içinde olan iki hedef koyarlar: Sömürü ve baskıya son verilmesi ve uygarlığın nükleer bir yok oluş tehditinden kurtarılmasına yardımcı olunması.

Barış ve sosyalizm birlikte yürür.

Emperyalizm, saldırganlık ve savaş da birlikte yürürler. Emperyalizm savaş tahlikesinin kaynağıdır. ●

(*) Tory : Muhafazakâr parti (ç.n.)

Dış Borç Tuzağı ve Latin Amerika

Batı basınında uzunca bir süredir Latin Amerika'nın "dış borç bombası"nın patlamak üzere olduğundan söz ediliyor. Basın yayın tekellerinin "sokaktaki adam"da yarattığı imaj, bu ülkelerin bir türlü ayaklarını yorganlarına göre uzatmayan, boyuna borçlanan, ekonomilerini —bizim de hiç yabancı olmadığımız "kamu sektörünün verimsiz çalışması, bürokrasi, piyasa ekonomisinin önündeki engeller" vb. gerekçeleriyle— bir türlü yoluna koyamayan, sanayileşmiş kapitalist ülkelerin IMF "paketli" himayesine muhtaç ülkeler olduğudur.

Madalyonun öbür ve gerçek yüzünü ise Latin Amerika ülkeleri 23 Ekim Dış Borçlara Karşı *EYLEM GÜNÜ* ile sergiliyorlar. Eylem Günü, Ağustos ayı içerisinde Havana'da toplanan Latin Amerika ve Karayip Ülkeleri Dış Borçlar Uluslararası Konferansı'nda dış borçların kıta ülkelerinin toplumsal, ekonomik ve politik hayatı üzerine etkilerini ve Latin Amerika halklarının buna tepkisini sergilemek üzere kararlaştırıldı.

Dış borçları son on yılda 4.5 kat, yalnızca son dört yılda 300 milyar dolar artış gösteren Latin Amerika ülkeleri şu anda 360 milyar dolarlık bir dış borç yükü altında bulunuyorlar.

Öyle ki, Latin Amerika ülkeleri 2/3'ü ABD kaynaklı olan dış borçlarının yalnızca faizini karşılayabilmek üzere ihracat gelirlerinin yüzde 25 ilâ 57'si arasında bir değeri gözden çıkarmak zorunda kalıyorlar.

Geçen 30-40 yıl içerisinde Latin Amerika'ya akan yabancı sermaye kısa sürede bir yandan kâr payı vb. olarak, diğer yandan kanun dışı transferlerle, büyük kârlarla tekrar kaynağına dönerken, bir yandan da bu ülkelerin ekonomilerinde dış borçlanma eğilimini iyice güçlendirdi. Bunun nasıl bir açmaz olduğunu ABD'li yatırım uzmanlarının "tahminleri" şöyle açıklamaktadır: 1978-1983 yılları arasında gelişmekte olan ülkelerin toplam dış borçlarında 381.5 milyar dolarlık bir artış olmuştur. Buna karşılık aynı dönemde, en fazla borcu olan ülkeler başta olmak üzere, bu ülkelerden Batı bankalarına 130 milyar dolarlık "kanundışı transfer" olmuştur. Diğer taraftan sürekli olarak Latin Amerika ülkelerinin aleyhine gelişen dış ticaret dengesi sonucunda yalnızca 1980-84 yılları arasında Latin Amerika ülkelerinin petrol dahil ihraç ettiği ürünlerin alım gücünde % 22'lik bir düşme görüldü. Bunun anlamı, bu ülkeler için 20 milyar dolarlık bir kayıptır.

Ülke kaynaklarının sürekli dışarıya akması, dış borç faizlerinin zincirleme artışla ödenemez hale gelmesi; gelişmekte olan ülkelerin ürünlerinin dış ticarette sürekli değer yitirmesi, bu ülkelerin içinde bulunduğu dış borç çemberini açıklamaktadır. Yine bu çemberi belirleyen hayati bir etken silahlanmadır. Dış borçlanma ile gelen, silahlanma ile fazlasıyla gitmektedir. Kısaca, görüldüğü gibi "borçlu" ülkelerin altına girdikleri bu borç yükü karşılığında ellerine geçen hiçbir şey yoktur.

Dış Borçlar Konferansı'nda, Latin Amerika ve Karayip ülkeleri ekonomik ve siyasi bağımsızlıklarını güçlendirecek, adil uluslararası ekonomik ilişkilerin kurulmasının gereğini vurguladılar. "Borçluların" isteseler de ödeyemez durumda oldukları dış borçlar ve faizlerinin ödenmesi yerine, her iki taraf için de yararlı olacak tarım ve sanayi makinaları vb. ticaretinin, teknoloji alış-verişinin gerçekleştirilmesini; bu ülkelerin uluslarası bankalara olan borçlarının alacaklıların kefil olması halinde, silahlanma harcamalarından yapılacak kısıtlamalarla karşılanması yoluna gidilebileceğini vurguladılar.

ABD başta olmak üzere "alacaklılar"ın Dış Borçlar Konferansı'nda yükselen bu talepleri, sorunun kıta ülkelerinde anti-emperyalizme kazandırdığı ivme ve silahlanma harcamalarına karşı yarattığı tepki de gözönüne alınırsa, kabul etmelerini beklemek güçtür.

Önümüzdeki günlerde Latin Amerika ülkelerinin "dış borçlarını ödememe" eğilimi ve eylemi yoğun biçimde gündeme gelecektir. Nitekim BM'in 40. Oturumu'nun daha ilk toplantısında gelişmekte olan ülkelerin dış borçlarının gündeme gelmesi bunun bir göstergesidir. Sorun yalnızca Latin Amerika ülkelerinin sorunu değildir. Emperyalizmin dış borç tuzağındaki tüm halkların sorunudur. ●

kitle YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 16 34, 41 Duisburg 1 – F.Almanya, Fiyatı: 50 T.L